

**KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
DİSİPLİNLER ARASI AİLE DANIŞMANLIĞI ANABİLİM DALI
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**PRİMİPAR KADINLARIN ANNELİĞE UYUM SAĞLAMASINDA EVLİLİK
UYUMUNUN VE EVLİLİK NİTELİĞİNİN ETKİSİ**

Zeynep Esranur MOTORCU

Yüksek Lisans Tezi

KONYA

Eylül 2021

PRİMİPAR KADINLARIN ANNELİĞE UYUM SAĞLAMASINDA EVLİLİK
UYUMUNUN VE EVLİLİK NİTELİĞİNİN ETKİSİ

Zeynep Esranur MOTORCU

KTO Karatay Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Disiplinler Arası Aile Danışmanlığı Anabilim Dalı
Tezli Yüksek Lisans Programı

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Hatice HARMANCI

Konya
Eylül 2021

BİLDİRİM

Enstitü tarafından onaylanan Yüksek Lisans tezimin tamamını veya herhangi bir kısmını basılı veya dijital biçimde arşivleme ve aşağıda belirtilen koşullar dahilinde erişime açma iznini KTO Karatay Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle, Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak ve gelecekteki çalışmalar (makale, kitap, lisans, patent vb.) için tezimin tamamının veya bir bölümünün kullanım hakları yalnızca bana ait olacaktır.

Tez çalışmam bütünüyle bana ait çalışmalardan oluşmuş olup, başka çalışmaların ve araştırmaların hakkına girecek bir eylemde bulunmadığımı ve bu çalışmanın tek yetkili kişisi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Telif hakkı olan ve yazılı izinle kullanılması zorunlu olan kaynakların araştırmacılarından da, yazılı izin alınarak kullandığımı ve izinlerin suretlerini de ihtiyaç duyulduğunda Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayımlanan “Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge” kapsamında, tezim, aşağıda belirtilen koşullar haricince, YÖK Ulusal Tez Merkezi ve KTO Karatay Üniversitesi Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

Enstitü / Fakülte Yönetim Kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir.¹

Enstitü / Fakülte Yönetim Kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ... ay ertelenmiştir.²

Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir.³⁴

14 Eylül 2021

Zeynep Esranur MOTORCU

¹ MADDE 6(1) Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.

² MADDE 6(2) Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internette paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.

³ MADDE 7(1) Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

⁴ MADDE 7(2) Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

ETİK BEYAN

KTO Karatay Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Hazırlama ve Yazım Kurallarına uygun olarak, Dr. Öğretim Üyesi Hatice HARMANCI danışmanlığında tarafımda üretilen ve literatüre kazandırılmak istenen bu tez çalışmasında; kullandığım bütün verilere, enformasyon, bilgi ve belgelere bilimsel etik kuralları çerçevesinde ulaştığımı, tüm değerlendirme, analiz, bulgu ve sonuçları bilimsel usullere uygun bir biçimde titizlikle sunduğumu, tez çalışmasında kullandığım kaynakların bütününe bilimsel kurallara uygun olarak atıfta bulunup kaynak gösterdiğimi, tezimdeki gösterdiğim kaynaklar dışındaki bilgilerin tamamen özgün olduğunu bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

14 Eylül 2021

Zeynep Esranur MOTORCU

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimimde bana kattığı bilgiler için ve tez çalışmamın her aşamasında yanımda olan, desteğini her zaman hissettiğim değerli danışman Hocam; Dr. Öğr. Üyesi Hatice HARMANCI 'ya,

Beni dünyaya getiren ve iyi bir eğitim almam sağlayan biricik annem Nursel ÇELİK ve biricik babam Mahmut ÇELİK'e,

Yüksek lisans eğitimim boyunca bana gönülden destek olan, eşimle birlikte hayatıma giren annem Hüsniye MOTORCU ve babam Muammer MOTORCU' ya,

Her zaman yanımda olan ve lisansüstü eğitimim boyunca beni destekleyen hayat arkadaşım, sevgili eşim Mustafa MOTORCU' ya,

En büyük enerji kaynağım, canım oğlum Muammer Ali'me tüm içtenliğimle teşekkür ederim.

14 Eylül, 2021

Zeynep Esranur MOTORCU

ÖZET

Zeynep Esranur MOTORCU
Primipar Kadınların Anneliğe Uyum Sağlamasında Evlilik Uyumunun ve Evlilik
Niteliğinin Etkisi

Yüksek Lisans Tezi

Konya, 2021

Bu araştırma primipar kadınların anneliğe uyum sürecinde evliliğe uyumun, evlilik niteliğinin ve kadının sahip olduğu demografik değişkenlerin etkisini araştırmak için yapılmıştır. Çalışmada evli ve ilk defa çocuk sahibi olan çiftlerin evlilik uyumu ve evlilik niteliğinin annelik uyumu üzerindeki etkileri belirlenmiştir. Gebelik döneminden sonra, doğumun gerçekleşmesiyle birlikte aileye yeni bir birey katılır. Yalnızca anne için değil, baba için de bu bir uyum sürecidir. Dünyaya yeni gelen bireyin sağlıklı bir gelişim dönemi geçirebilmesi için anneliğe uyum süreci oldukça önemlidir. Anneliğe uyum ile ilgili literatürü taradığımızda anneliğe uyumu etkileyen birçok faktör olduğunu belirledik. Evrensel bir tanım olarak ailenin temeli kabul edilen evlilik, iki insanın bir hayatı birlikte yaşamaya karar vermesi ile başlar ve bu süreçte olumlu-olumsuz birçok deneyim birlikte yaşanır. Ebeveyn olmaya karar vermek bu deneyimlerden en önemli ve hayata ciddi değişimler katacak bir süreçtir. Eşler arasındaki ilişkinin niteliği, yaşam ve iletişim biçimlerinin çocuğun gelişimi ve annenin anneliğe uyum sürecini önemli ölçüde etkilediğini düşünerek yapılan bu çalışmanın literatüre önemli ölçüde katkı sağladığı düşünülmektedir. Çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden biri olan tarama modeli kullanılmıştır. Veri toplama esnasında katılımcıların gönüllülüğü temel alınmıştır. Araştırmaya katılmayı kabul eden katılımcılara dört bölümden oluşan veri toplama aracı uygulanmıştır. Veriler ‘Kişisel Bilgi Formu’, ‘Barkin Annelik Fonksiyonu Ölçeği’, ‘Evlilikte Uyum Ölçeği’ ve ‘İlişki Niteliği Ölçeği’ kullanılarak elde edilmiştir. Araştırmanın evrenini Konya’da yaşayan aileler oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleminde ise Konya’da yaşayan 400 aile bireyine ulaşılmıştır. Toplanan veriler SPSS 23.0 paket program ile değerlendirilmiş, verilerin tanımlayıcı istatistikleri yüzde dağılımı ve ortalama ile analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucuna göre evlilik uyumu ve evliliğin niteliği anneliğe uyumu anlamlı ölçüde etkilemektedir. Evlilik uyumu ve evlilik niteliği yüksek olan çiftlerde kadının anneliğe uyumu daha kolay gerçekleşmektedir.

Anahtar Kelimeler

Anneliğe uyum, babanın rolü, evlilikte uyum, evliliğin niteliği

ABSTRACT

Zeynep Esranur MOTORCU

The Effect Of Marriage Condition And Marriage Quality On Primipare Women's
Adaptation To Maternity

Master's Thesis

Konya, 2021

This research was conducted to investigate the effects of marital adjustment, marital quality and demographic variables of women on the process of adaptation to motherhood of women who are mothers for the first time. In the study, the effects of marital adjustment and marital quality of married couples who have children for the first time on maternal adjustment were determined. After the pregnancy period, a new individual joins the family with the birth. This is a process of adjustment not only for the mother, but also for the father. The process of adaptation to motherhood is very important for the newly born individual to have a healthy development period. When we searched the literature on adjustment to motherhood, we determined that there are many factors affecting adjustment to motherhood. Marriage, which is accepted as the basis of the family as a universal definition, starts with the decision of two people to live a life together, and many positive and negative experiences are experienced together in this process. Deciding to be a parent is one of the most important of these experiences and a process that will bring serious changes to life. Considering that the quality of the relationship between spouses, life and communication styles affect the development of the child and the mother's adaptation to motherhood, this study is thought to contribute significantly to the literature. The survey model, which is one of the quantitative research methods, was used in the research. Data collection was based on the volunteerism of the participants. A data collection tool consisting of four parts was applied to the participants who agreed to participate in the study. The data were obtained using the 'Personal Information Form', the 'Barkin Maternal Function Scale', the 'Marriage Adjustment Scale' and the 'Relationship Quality Scale'. The population of the research consists of families living in Konya. In the sample of the study, 400 family members living in Konya were reached. The collected data were evaluated with the SPSS 23.0 package program, and the descriptive statistics of the data were analyzed with percentage distribution and average. According to the results of the research, marital adjustment and the quality of marriage significantly affect adjustment to motherhood. In couples with high marital adjustment and marital quality, women's adaptation to motherhood is easier.

Keywords

Adjustment to motherhood, role of father, marital adjustment, quality of marriage

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM	ii
ETİK BEYAN	iii
TEŞEKKÜR	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLOLAR DİZİNİ	ix
KISALTMALAR DİZİNİ	x
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Problemi	1
1.2. Araştırmanın Alt Problemleri	2
1.3. Araştırmanın Amacı	3
1.4. Araştırmanın Önemi	3
1.5. Araştırmanın Varsayımları	4
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları	4
1.7. Araştırmanın Tanımlar	5
2. ARAŞTIRMANIN KAVRAMSAL VE KURAMSAL TEMELLERİ	6
2.1. Annelik Tanımları	6
2.2. Anneliğe Uyum	7
2.2.1. Anneliğe Uyumu Etkileyen Faktörler	9
2.3. Babalık Kavramı ve Babalık Rolü	10
2.4. Evlilik	13
2.4.1. Evlilik Tanımı	13
2.4.2. Evlilik Uyumu	15
2.4.3. Evlilik Uyumunu Etkileyen Faktörler	17
2.5. Evliliğin Niteliği	19
3. YÖNTEM	21
3.1. Araştırmanın Modeli	21
3.2. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme	21
3.3. Veri Toplama Araçları	22

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu.....	22
3.3.2. Barkin Annelik Fonksiyonu Ölçeği	22
3.3.3. Evlilikte Uyum Ölçeği	22
3.3.4. İlişki Niteliği Ölçeği	23
3.4. Verilerin Analizi	23
4.BULGULAR	25
5. TARTIŞMA	53
6. SONUÇ	59
KAYNAKLAR	62
EKLER.....	70
EK1. Sosyodemografik Veri Formu.....	70
EK2. Barkin Annelik Fonksiyonu Ölçeği	72
EK3.Evlilikte Uyum Ölçeği	74
EK4. İlişki Niteliği Ölçeği.....	77
ÖZGEÇMİŞ	79
ETİK KURUL.....	80

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Araştırmaya Katılanlara İlişkin Demografik Özellikler	25
Tablo 2. Ölçeklere İlişkin Güvenilirlik Analizi Sonuçları	27
Tablo 3. Ölçeklere Toplam Puanlarına ilişkin istatistikler.....	27
Tablo 4. Öz Bakım alt Boyutu İçin Kruskal-Wallis ve Mann-Whitney U testi sonuçları	28
Tablo 5. Annelik Psikolojisi Alt Boyutu İçin Kruskal-Wallis ve Mann-Whitney U testi sonuçları	30
Tablo 6. Bebek Bakımı Alt Boyutu İçin Kruskal-Wallis ve Mann-Whitney testi U sonuçları	32
Tablo 7. Sosyal Destek Alt Boyutu İçin Kruskal-Wallis ve Mann-Whitney U testi sonuçları	34
Tablo 8. Anneliğe Uyum İçin Kruskal-Wallis ve Mann-Whitney U testi sonuçları.....	35
Tablo 9. Annelik fonksiyonu, ilişki niteliği ve alt boyutları için Pearson Korelasyon Analizi sonuçları	37
Tablo 10. Annelik fonksiyonu, evlilikte uyum ve alt boyutları için Pearson Korelasyon Analizi sonuçları	38
Tablo 11. İlişki Niteliği İçin Kruskal-Wallis ve Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....	39
Tablo 12. Sosyal Destek İçin Kruskal-Wallis ve Mann-Whitney U Testi Sonuçları	41
Tablo 13. Çatışma İçin Kruskal-Wallis ve Mann-Whitney U Testi Sonuçları	43
Tablo 14. Derinlik İçin Kruskal-Wallis ve Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....	45
Tablo 15. Evlilikte Uyum İçin Kruskal-Wallis ve Mann-Whitney U Testi Sonuçları....	47
Tablo 16. Anlaşıp Anlaşmama İçin Kruskal-Wallis Ve Mann-Whitney U Testi Sonuçları	49
Tablo 17. İlişki Tarzı İçin Kruskal-Wallis Ve Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....	51

KISALTMALAR DİZİNİ

Kısaltma	Açıklama
AKT:	Aktaran
TDK:	Türk Dil Kurumu
AÇEV:	Aile Çocuk Eğitim Vakfı
VD:	Ve diğerleri
MÖ:	Milattan Önce
BIMF:	Barkin Annelik Fonksiyonu Ölçeği
EUÖ:	Evlilikte Uyum Ölçeği
İNÖ:	İlişki Niteliği Ölçeği

1. GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Problemi

Toplumun kadına ve erkeğe verdiği roller vardır. Kadına verilen rollerden en önemlisi annelik rolüdür. Sosyokültürel farklılıklar olmakla birlikte çoğunlukla, çocuk bakımı, yemeğin yapılması, ev işleri gibi erkek ve kadının aynı derecede sorumluluk almadığı işleri kadınlar iş olarak değil görev olarak yapmayı benimsemişlerdir. Öyle ki kadına bu alanda verilen roller birbirini tamamlar niteliktedir. Kadın; doğar, büyür, evlenir, önce eş sonra anne olur. Annelik rolü kadın tarafından derin bir şekilde içselleştirilmiş bir roldür. Birçok kadın daha çocukluğunda anne olmayı istemiş buna yönelik oyunlar oynamıştır.

Farklı yönleri olan annelik kavramı fazlaca sorumluluk ve özen gerektiren bir roldür. Gebelik sonrası dönemde anneler yeni duruma uyum sağlama, bebeğin ihtiyaçlarını karşılama ile ilgili beceri ve öz yeterlilik, bebek ile doğru iletişim kurma, kendi öz bakımını yerine getirme çabasıdadır (Aktan, 2007). Annenin bu uyum sürecinde yaşadığı problemleri erken fark etmek ve bu problemleri çözüme kavuşturmak, annenin ve bebeğin sağlığı için çok önemlidir. Literatüre göre kadınlar bu dönemde bebeklerinin ve kendilerinin bakımı ile ilgili sorun yaşıyor, annelik görevini yerine getirirken yetersizlik duygusu hissediyorlar (Güleç, Kavlak, Sevil, 2014). Doğum sonrası döneme uyum sağlayan annelerin ise kendilerine olan güveni artıyor ve ruhsal anlamda daha iyi hissediyorlar.

İki insanın hayatlarını birleştirmeye karar vermesiyle başlayan evlilik, ebeveynliğe geçiş ile farklı bir boyut kazanır. Literatüre baktığımızda ebeveynliğe geçiş ile ilgili çeşitli tanımlar yer almaktadır. Goldberg'ın 1988 yılında yapmış olduğu çalışmaya göre ebeveynliğe geçiş; gebeliğin başlamasından sonra doğumun gerçekleşmesinin ardından ilk ayları kapsayan zamandır (Goldberg, 1988). Yine 1988 yılında Gottlieb ve Pancer'in yaptıkları çalışmaya göre ebeveynliğe geçiş; çiftin çocuk sahibi olmaya karar verip doğumdan sonra çocuğun iki yaşına kadar olan zamandır (Gottlieb, Pancer, 1988). Ebeveyn olmakla birlikte farklılaşan evlilik, çeşitli sorumluluklar yüklenerek devam eder. Toplumun temelini oluşturan aile kavramı evlilikte çocuğun dünyaya gelmesiyle tamamlanmaya başlar.

Çocuğun dünyaya gelmesi ile anne ve baba için tempolu bir süreç başlar. Artık ortak bir sorumlulukları vardır ve uyum içerisinde bu süreci yönetmek en sağlıklıdır. Çiftlerin evliliklerindeki uyum kadının anneliğe uyumunu da etkiler. Evliliklerde eşlerin birbirlerine olan desteği ve birbirlerini tamamlayıcı yönleri ve uyum içinde bir yaşam sürmeleri anneliğe uyum sürecini oldukça kolaylaştıracağı düşünülebilir.

1.2. Araştırmanın Hipotezleri

- Anne ve babanın sosyodemografik özellikleri ile anneliğe uyum ve anneliğe uyum ölçeği alt boyutlar arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- İlişki niteliği ölçeği ve alt ölçeklerinde puan arttıkça annelik fonksiyonu ölçeği toplam ve alt ölçeklerinde puanlar artar.
- Evlilikte uyum ve alt ölçeklerinde puan arttıkça annelik fonksiyonu ölçeği ve alt ölçeklerinde puanlar artar.
- Anne ve babanın sosyodemografik özellikleri ile ilişki niteliği arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- Anlaşarak evlenen çiftlerin diğerlerine göre ilişki niteliği ölçeği toplam puanı ve alt ölçeklerde puanları yüksektir.
- Evlilik süresi uzadıkça ilişki niteliği ölçeği toplam puanı ve alt ölçeklerde puanları yükselir.
- Gebeliğe eşiyile birlikte karar verenlerde diğerlerine göre ilişki niteliği ölçeği toplam puanı ve alt ölçeklerde puanları daha yüksektir.
- Bebek bakımı hakkında bilgisi olanların ilişki niteliği ölçeği toplam puanı ve alt ölçeklerde puanları diğerlerine göre daha yüksektir.
- Anne ve babanın sosyodemografik özellikleri ile evlilik uyumu ve evlilik uyumu alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- Anlaşarak evlenen kişilerde diğerlerine göre evlilik uyumu ve alt ölçeklerinin puanları yüksektir.
- Evlilik süresi uzadıkça evlilik uyumu ve alt ölçeklerinin puanları yükselir.
- Ekonomik durumu iyi olanların diğerlerine göre evlilik uyumu ve alt ölçeklerinin puanları yüksektir.
- Gebeliğe eşiyile birlikte karar verenlerin diğerlerine göre evlilik uyumu ve alt ölçeklerinin puanları yüksektir.

- Bebek bakımı hakkında bilgisi olan kişilerin diğerlerine göre evlilik uyumu ve alt ölçeklerinin puanları yüksektir.

1.3.Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı primipar kadınların anneliğe uyum sürecinde, evlilikteki uyum düzeyi ve evlilikteki niteliksel özelliklerin etkisini incelemektir. Bu amaç doğrultusunda annelik tanımları ve anneliğe uyum kavramları ile birlikte evliliğe uyum ve evlilik kavramları açıklanacaktır. Ayrıca sosyodemografik değişkenler, evlilikte uyum ve evliliğin niteliği ile anneliğe uyum arasındaki ilişki değerlendirilecektir. Çalışmamızın bu haliyle literatüre katkı sağlayacağını düşünüyoruz.

1.4. Araştırmanın Önemi

Araştırmanın temeli olan anneliğe uyum kavramı toplumun temeli olan aile kurumu ile doğrudan bağlantılıdır. Literatürü incelediğimizde anneliğe uyumu etkileyen birçok faktör olduğu görülmüştür. Konuya toplum üzerinden bakmayı hedeflediğimiz için evlilik uyumu ve evlilik niteliği ile anneliğe uyum arasındaki ilişki değerlendirilecektir. Evliliğin gerçekleşmesi ile mümkün olan aile kurumu çocuğun dünyaya gelmesi ile farklı bir anlam kazanır.

Bireyin yaşamında aldığı kararların içinde en önemli kararlardan biri anne/baba olmayı arzu etmesidir. Fakat bu zorlu karar verildiği zaman hamilelikten önce hem psikolojik hem de fiziki yönden hazır olmak gereklidir. Sadece evli bireyler olmak ebeveyn olmak için yeterli sayılmaz.

Anne ve baba olmak, özellikle anne olmak bir iç güdüden daha fazla, öğrenilmesi gerekli ve mühim bir durumdur. Bir bebeği büyötmeye başlama durumu, ebeveyn olmak için kendini hazır hissetme ve karar verme ile başlamaktadır. Anne ya da baba olma yaşı için bir yaş belirleme pek mümkün değildir. Erken yaşta kendisini psikolojik anlamda bu sorumluluğu almaya hazır hisseden bireyler olacağı gibi, bu duyguyu ilerleyen yaşlarda tatmak isteyen bireyler de olabilir. Fakat bazen birey kendisini hiçbir zaman bu duyguyu yaşamaya hazır hissetmeyebilir. Evli bireylerin bu sorumluluğu almaları için, psikolojik anlamda hazır olmanın dışında; yaşadığı evlilikten, maddi durumundan, çalışma hayatındaki mutluluktan ve evdeki mutluluğundan emin olması gerekmektedir. Evlilikteki uyum ve evliliğin niteliği ruh sağlığını etkileyen durumlardır. Annenin bebeğine uyumunun kolay olması için sağlıklı bir ruh halinin olması önemlidir. Çünkü

anne ya da baba olma gebelik dönemi ile başlayıp ömür boyu devam eden bir durumdur. Ruhsal gelişimi yeterli olan bir çocuğu yetiştirmenin ilk şartı gerçekten hazır olmak ve istenilen zamanda ebeveyn olmaktır.

Özellikle ülkemizde kadınların toplumsal rolü olarak benimsenen anneliğe uyum ile ilgili literatürde yer alan araştırmalar arasında evlilik uyumu ve evliliğin niteliği ile olan ilişkisi hakkında bir çalışmaya rastlanmamıştır. Anneliğe uyum sürecinde eşin desteği ile ilgili çalışmalar mevcuttur; ama bu çalışmada evlilik kurumu ve annelik birlikte ele alınacaktır. Anneliğe uyumu etkilediği düşünülerek evlilik uyumu ve evlilik niteliğini ele alacağımız çalışma alanda yapılan eğitim ve danışmanlıklara veri sağlayacağı öngörülmektedir. ‘Mutlu aile mutlu toplum’ bakışı ile yürütülecek çalışmanın literatüre sağlayacağı katkıdan dolayı önemli olduğu düşünülmektedir.

1.5. Araştırmanın Varsayımları

Araştırmaya katılım sağlayan insanların anket sorularını herhangi bir yanıltıcı unsur olmadan doğru bir şekilde cevapladıkları,

- Örneklemin belirlenen grupları temsil gücünün yeterli olduğu,
- Sonuçların Konya şehrine benzer nitelikteki şehirler için geçerli olduğu,
- Kullanılan ölçeklerin araştırma amacına ve araştırma hipotezlerinin testi için uygun olduğu,
- Kullanılan istatistiksel testlerin araştırmanın amacına ve sonuçların tespitine uygun olduğu araştırmanın temel varsayımlarıdır.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

- Çalışma evreni Konya il merkez ve merkez ilçeler ile sınırlanmıştır.
- Araştırmanın sonuçları hazırlanan sosyo-demografik form, ‘Barkin Annelik Fonksiyonu Ölçeği’, ‘Evlilikte Uyum Ölçeği’ ve ‘İlişki Niteliği Ölçeği’ nden toplanan veriler ile sınırlıdır.
- Araştırmanın sonuçları belirlenen amaçlar ile sınırlıdır.
- Araştırma, konu ile ilgili ulaşılan kaynaklar ile sınırlıdır.

1.7. Araştırmanın Tanımları

Primipar: İlk kez anne olan kadın.

Anneliğe Uyum: Gebelik döneminin sona erip doğumun gerçekleşmesiyle birlikte başlayan süreçte aileye yeni bir birey katılır. Anne ve ailedeki diğer bireyler için bu bir uyum dönemidir. Dünyaya yeni gelen bireyin sağlıklı bir gelişim yaşaması için anneliğe uyum önemlidir. Gebelik sonrası dönemde anneler yeni duruma uyum sağlama, bebeğin ihtiyaçlarını karşılama ile ilgili beceri ve öz yeterlilik, bebek ile doğru iletişim kurma, kendi öz bakımını yerine getirme çabasıdadır (Aktan, 2007). Anneliğe uyum için olması gereken tek şey annenin yeni duruma hazır olması değildir. Anne-babanın yaşı, eğitim düzeyleri, ekonomik durumları, anne-baba olmaya hazır olmaları, sağlık anlayışları ve bebeğe olan bağlılıkları anneliğe uyumu etkileyen diğer faktörlerdir (Tomey, 1998).

Evlilikte Uyum: Evlilik uyumu; evlilikteki mutluluk, bireylerin zayıf ve güçlü tarafları, evliliklerine olan faydaları ve evliliğe olan bağlılık seviyeleri, iletişim kurma ve problem çözme becerileriyle zaman içinde değişime uğrayan ve gelişen bir yapıdır (Spanier, 1976).

Evliliğin Niteliği: Evlilik kavramı ilk olarak 1920'li yıllarda çalışılmış ve akabinde 1970'li yıllarda evlilik hayatını etkileyen duygusal ve bilişsel değişkenlerin incelenmesiyle devam etmiştir. Evlilik ile ilgili pek çok tanım literatürde yerini almıştır. En sade haliyle evlilik; iki insanın hukuki ve toplumun uygun gördüğü bir tören ile bir araya gelmesidir. Evlilik niteliği ise çiftlerin evlilik ilişkilerinde birbirlerindeki gördükleri sosyal destek şeklinde tanımlanabilir.

2. ARAŞTIRMANIN KAVRAMSAL VE KURAMSAL TEMELLERİ

2.1. Annelik Tanımları

Her toplumda gelişim ve devamlılık için bireylerin bulunduğu konuma göre üstlendiği roller vardır. Rol; oyunculuk yapan bireyin farklı bir kişilik canlandırırken söylediği ve yaptığı hareketlere verilen addır (TDK, 2006). Diğer tanımı ise; bir işte bireyin üzerine düşen sorumluluk ve görev olarak tanımlanır. Bireyin sahip olduğu kişisel özellikler ve rolü ise kimliğini oluşturur. Araştırmanın temeli olan annelik, toplumda kadın kimliği için önemli bir konuma sahiptir. Annelik yalnızca dünyaya bir bebek getirmek ve onu emzirmek ile gerçekleşen bir rol değildir. Bireyi her anlamda büyütmek ve topluma kazandırmak annelerin görevidir. Annelik ile ilgili farklı tanımlar literatürde mevcuttur. Genel bir tanım olarak annelik; kadının hamile kalması ile başlayan, vücudu ile ilgili farklı deneyimler yaşadığı ve doğumun gerçekleşmesiyle beraber bebeğin bedensel ve ruhsal ihtiyaçlarının karşılama ekseninde ilerleyen bir roldür (Miller, 2010).

Annelik, toplumsal olarak kadına verilen rollerden biri olmasına rağmen diğer rollerle eşit konumda değildir. Annelik ömür boyu devam eden, eşsiz güzelliklerinin yanında stres içeren ve zorlu bir yoldur. Anneliğe geçiş, kadının hayatında oluşan en önemli gelişim olayları arasında yer alır (Korukcu ve Kukulu, 2017: 38). Anneden beklenen şey, dünyaya getirdiği bebeğine sağlıklı bir şekilde bakıp büyütmesi ve diğer rolleriyle uyum içerisinde yaşamını devam ettirmesidir (Doyurgan, 2009). Mercer'e göre kadının anne olmadan önceki toplumsal rolleri ile annelik rolünü birbirine sorunsuz bir şekilde entegre etmesi rol başarımlı sürecidir (Mercer, 2006). Annelik rol başarımlı süreci yaklaşık olarak iki yıllık bir süreçtir. Gebelik ile başlayan annelik rol başarımlı süreci doğumdan sonraki bir yıla kadar uzanır. Annelik rol başarımlı, annenin bebeğin ihtiyaçlarını kendine güven duyarak karşılması ve kendisini anne olarak kabul etmesiyle sağlanır (Bagherinia, 2018).

Annelik rolü edinme süreci, oldukça karışık duyguları olan ve aşamalı olarak ilerleyen bir süreçtir. Anneler arasındaki farklılıklardan dolayı bu süreç en erken bir ay veya en geç bir yılda gerçekleşir. Mercer'e göre annelik rol başarımlı sürecinin gerçekleşmesi ortalama dört ay sürmektedir. Annenin, anne olmadan önceki yaşamışlıkları ve zaman olmak istediği anne rolünü şekillendirmektedir (Uçar, 2014). Annelik rol kazanımını etkileyen

birçok faktör vardır. Annenin yaşı, eğitimi, kişiliği, bedensel ve zihinsel sağlık durumu, evlilik ilişkisinin niteliği, eşi ile olan iletişimi, gebelik sürecindeki hazırlıklar, doğum hakkında bildikleri, çocuk yetiştirme hakkındaki görüşleri, bebeğin cinsiyeti, sağlık durumu ve görünüşü annelik rol kazanımını etkileyen faktörler arasında sayılır (Uçar, 2014).

Annelik rol kazanımı; beklentiler evresi, formal evre, informal evre ve kişisel evre olmak üzere dört aşamada gerçekleşir (Özkan, 2010). Anne ve baba arasındaki ilişki, annenin gördüğü sosyal destek, stres ve aile bu evrelerin her birini etkiler.

Beklentiler evresi; annenin gebeliği öğrenmesiyle başlayan bu evrede anne, annelik rolüne ilişkin beklentileri öğrenmesiyle beraber annelik rolüne ruhen ve sosyal anlamda uyum sağlamaya başlar (Özkan, 2017). Beklentiler evresinde olan anne, hamileliği kabul etmeli, annelik rolüne ilişkin tanımlamaları bilmeli, doğum için ve dünyaya gelecek olan bebek için hazırlıklar yapmalıdır. Bebeğin anne karnındaki gelişimini takip etmesi, onunla konuşması ve bebeğiyle ilgili hayaller kurması annenin, annelik rolüyle ilgili duygu ve düşüncelerini geliştirir (Özkan, Polat, 2011).

Formal evre; doğumun gerçekleşmesi ile başlayan bu evrede anne, annelik rolünü öğrenir ve geliştirir. Bebeğiyle ilgilenen anne kendisinden beklenilenlere göre hareket eder. Bebeğinin bakımı ile birlikte kendi öz bakımını da sağlamalıdır. Sağlıklı geçirilen bir lohusalık dönemi annenin annelik rolüne uyumunu kolaylaştırır (Özkan, 2017).

İnformal evre; bu evrede anne formal evrede deneyimledikleri ile beraber geleceğe dair planları doğrultusunda bir rol benimser ve uygular. Anneliği ile ilgili kendini geliştirir.

Kişisel evre; dördüncü ve son evre olan bu evrede anne artık rahattır. Bebeği ile olan ilişkisinden keyif almayı öğrenmiştir. Annenin yeni rolüne ve yaşamına uyum sağlamasıyla annelik rolü kazanım evreleri tamamlanır. Kazanılan annelik rolü ömür boyu devam eder (Özkan, 2010).

2.2. Anneliğe Uyum

Uyum, kişinin iç dünyasında ve çevresinde gerçekleşen değişimlere alışmak adına yapmış olduğu davranışlar olarak tanımlanmaktadır. Bireyin kendisini etkileyen yeni durumlara uyumunu etkileyen durumlar vardır. Bireyin duyguları, düşünceleri ve istekleri yeni meydana gelen bir duruma uyumunu etkileyen faktörlerdir. Birey önce kendisinde

meydana gelen fiziksel, ruhsal, duygusal ve sosyal değişimleri anlamalı, kabul etmeli daha sonra yeni oluşan durumlara uyum sağlamayı gerçekleştirmelidir (Beydağ, 2007). Anneliğe uyum, annenin bebeğin tepkilerine gore bilgi ve yeteneklerini geliştirmesiyle oluşur. Zaman içinde, tecrubeyle birlikte anneliğe uyum gerçekleşir ve annelik ile ilgili yeni fikirler kazanılır (alışır, 2003).

Bir kadınının anneliğin gerektirdiği gorev ve sorumluluklar ile başa çıkmak ve gerekli düzenlemeleri yapmak için sahip olduğu yetenek algısına anneliğe uyum adı verilir (Kiehl, Marjorie, 2003). Anne olmaya karar vermek kadının hayatında ciddi değişimlere sebep olacağı için önemli bir durumdur. Bireyler önce eş olur, sonra ebeveyn olmaya karar vermeleriyle birlikte kadının gebelik dönemi başlar. Anne olmak doğumdan sonra hayat boyu devam eden bir durumdur (zkan, Polat, 2011). Anne olmak bazen plansız, bilinçsiz, kadın ve erkeğin isteği dışında gelişebilir. Evliliğin gerçeklemesinden itibaren bireylere ocuk sahibi olmaları noktasında baskı yapılması tüm toplumlarda görülen bir durumdur. Bu baskıdan dolayı bireyler ocuk sahibi olmayı isteyebilir. Baskıdan dolayı ocuk sahibi olmaya karar veren annenin gebeliğe ve anneliğe uyumu daha zor gerçekleşmektedir (Taşkın, 2017).

Anne-baba olmak bireylerin hayatında ciddi değişikliklere sebep olacağı için önemli bir karardır. Hamilelik eşlerin anne-baba rolüne adım attıklarına dair birinci unsur olarak kabul edilir. Gebelik durumu planlı olduğu gibi plansız da gerçekleşebilir. Bireyler bazen toplumda kabul görme arzusu, kültürel baskı, yaşanan bir kaybın yerini doldurmak için veya cinsel anlamda kendilerini ispatlamak için ocuk sahibi olmak isteyebilirler. Bu sebeplere baktığımızda özetle bireyler başkalarını mutlu etmek için anne-baba olmaya karar verebilmektedirler (Beydağ, 2007).

Doğumun gerçekleşmesiyle birlikte anne ve babaya yeni sorumluluklar yüklenir. Özellikle anneden beklenen yeni rolüne hemen uyum sağlamasıdır. Bebeğin fiziksel bakımının yanı sıra annenin önceki hayatı ile annelik hayatını birbiriyle entegre etmesi beklenir. Annenin gebelikte ve doğumdan sonrada yaşadığı biyolojik ve psikolojik değişimler gelişimsel kriz olarak tanımlanır ve annenin bu karmaşık olan süreçlere uyum sağlaması gerekmektedir (Beydağ, 2007).

2.2.1. Anneliğe Uyumu Etkileyen Faktörler

Anneliğe uyumu etkileyen birçok faktöre literatürde yer verilmiştir. Bunlar; anne-babanın yaşı, eğitim durumları, bedensel ve ruhsal sağlıkları, sosyoekonomik durumları, aldıkları sosyal destek, planlı veya plansız gebelik durumu şeklindedir (Tomey,1998). Araştırmanın asıl konusu olan ve anneliğe uyumu etkilediğini düşündüğümüz evlilik uyumu ve evlilik niteliğini daha kapsamlı olarak ele alacağız.

Anne olmak için en uygun yaş 20-35 yaş olarak kabul edilmektedir. Özellikle 18 yaşından küçük anne olan bireylerde annelik rolünü kabul etmekte zorlanma ve anneliğe uyum sağlanamamaktadır (Beydağ, 2007). Kendi bedensel ve ruhsal gelişimini tamamlamadan anne olan bireylerin bebeğe gerekli özeni gösteremedikleri, hamileliğin, doğumun ve doğum sonrası dönemin vücutta meydana getirdiği değişikliklerden yıprandıkları ve yüksek riskli gebeler grubuna girdikleri tespit edilmiştir (Demirbaş, 2014).

Yapılan araştırmalara göre kadının eğitim seviyesi yükseldikçe, iş hayatında daha geniş bir yere sahip olduğunu ve buna bağlı olarak sosyo-ekonomik durumunun artmasıyla kendine olan güveninin yükseldiği görülmüştür (Beydağ, 2007). Eğitim düzeyi yüksek olan anneler doğum öncesinde bebek bakımı ve doğum ile ilgili olan hizmetlerden daha fazla yararlanmakta ve bebek bakımı konusunda daha fazla araştırma yaparak kendilerine olan güvenlerini arttırmaktadırlar. Kadının kendine güven duyarak bebeğini doğurması ve onun ihtiyaçlarını karşılaması anneliğe uyum sürecini kolaylaştırmaktadır (Mucuk, Özkan, Karakoç, 2016).

Aileye yeni bir bireyin katılmasıyla sadece anneyi değil ailedeki diğer bireyleri de yeni sorumluluklar beklemektedir. Anneliğe uyum sürecinde kadına en büyük desteği eşi ve diğer aile bireyleri sağlar. Bebeğin bakımında eşinden ve akrabalarından destek gören kadının anneliğe uyum süreci kolaylaşır. Gelişimsel bir kriz olarak tanımlanan bu uyum sürecinde kadının gördüğü sosyal destek ile annelik rol başarımlı süreci ve anneliğe uyumun daha hızlı gerçekleştiği ve doğum sonrası dönemde daha az sorunla karşılaştıkları belirtilmektedir (Kanığ, Eroğlu, 2019).

Anneliğe uyumu etkileyen bir diğer faktör ise kadının sosyal durumudur. Annenin göçmen olarak yaşamını sürdürmesi, maddi yetersizlik, yaşadığı ülkenin sağlık sistemine yabancı olması, dil bilmemesi ve kültüre olan yabancılığı, sosyal destek yoksunluğu

annenin yeni rolünü kabulünü zorlaştırmakta ve anneliğe uyumun gerçekleşme sürecini olumsuz etkilemektedir (Aydın, Körükçü, Kabukçuoğlu, 2017).

Literatürde yer alan çalışmalara göre sosyal desteğin anneliğe uyum üzerinde olumlu etkileri olduğu belirtilmiştir (Crnic, Greenberg, Ragozin, 1983). Sosyal destek alan annenin, doğum öncesi ve doğum sonrası dönemde annelik rolüne uyumda zorlanmadığı görülmüştür. Destek eksikliği yaşayan annelerde ise anneliğe uyumda problemler yaşandığı belirtilmiştir (Taşkın, 2011).

Annenin eşi, arkadaşları ve akrabalarıyla kurduğu doğru iletişim de annelik rolüne uyumu etkiler. Hall ve arkadaşlarının 1991 yılında yaptıkları çalışmaya göre annenin gördüğü sosyal desteğin azalması kronik stres seviyesinin yükselmesine sebep olmaktadır. Ailesinden ve arkadaşlarından gerekli desteği göremeyen anne stresli geçen bu dönemde stresle başa çıkmak için kaçınma davranışını daha fazla kullanmaya başlamaktadır. Annenin bu yaklaşımı ise stresi azaltmak yerine depresyona sebep olabilir (Hall, Gurley, Sachs, Kryscio, 1991).

Anneliğe uyumu etkileyen faktörler arasında çalışmamızda ele alacağımız faktör ise anne ve babanın evlilik uyumları ve evlilik ilişkilerinin niteliğidir. Anne için önemli olan bu uyum süreci baba için de önemlidir. Çünkü babalık rolü de erkeğin sahip olduğu yeni bir roldür.

2.3. Babalık Kavramı ve Babalık Rolü

Türk Dil Kurumu'nun yaptığı açıklamaya göre baba kelimesinin ilk anlamı “Çocuğu olan erkek, peder”, ikinci anlamı ise; “Çocuğun dünyaya gelmesinde etken olan erkek” şeklindedir (Türk Dil Kurumu, 2021). İkel toplumlarda babanın rolü ve babalık kavramına vurgu yapılmamıştır. Çocuğun dünyaya gelmesinde babanın biyolojik katkısı bilinmediğinden babalık kavramı tanımlanmamıştır. Anneyi aile kurumunu oluşturan birey statüsünde kabul etmişlerdir (Zeybekoğlu, 2013). Bu kabul ile beraber çocuğun yaşamının başlamasındaki en büyük rol annesindedir. Bu görüş zamanla değişmiş ve baba da anne kadar önemli bir konuma sahip olmuştur.

Zeybekoğlu'nun 2013 yılında yaptığı çalışmaya göre; kadının eğitim seviyesinin artması ve iş dünyasına olan katılımı, toplumun geleneksel aileden çekirdek aile yapısına dönüşmesi ile toplumsal cinsiyet rollerinde değişimler meydana gelmiştir. Bu değişimler ile birlikte annelik rolü ve babalık rolü de birbirlerine yakınlaşmaya başlamıştır. Babalık

kavramı, annelik kavramından çok farklıdır. Sebebi, kadın hamile kaldığını andan itibaren kimsenin onaylamasına gerek duymadan doğacak çocuğun annesi olduğunu bilir, erkek ise doğacak çocuğun kendi çocuğu olduğundan emin olmak için annenin onayına ihtiyaç hisseder (Zeybekoğlu, 2013).

Baba kavramı ilgili alanda 1970'li yıllarda çalışmalarda yer almış, 1990'lı yıllarda ise bu konudaki çalışmalar artmıştır (Marsiglio, Amato, Day, Lamb, 2000). nceki dönemlerde babanın ailenin geçimini sağlayan kişi olarak nitelendirilirken, günümüzde ise babalık belirlenmiş bir cinsiyet rolü olmaktan çıkmış, değişen ve gelişen bir rol olduğu ifade edilmektedir (Demren, 2001). Özellikle son yirmi yılda babanın aileye katılımına yönelik algı daha fazla değişmiştir. Kadının doğum yaptıktan sonra işe dönmesi, yukarıda bahsettiğimiz gibi geleneksel aile yapısından çekirdek aile yapısına geçiş olmasıyla birlikte babanın ocuk bakımıyla daha fazla ilgilenmesini gerekli hale getirmiştir (Kuzgun, 2004).

Aileye katılan yeni birey ile anne arasındaki bağ gebelik döneminde oluşurken, baba ile bebek arasındaki bağ doğumdan sonra gerçekleşir. Babalık kavramı yeni şartlara uyum ve bebek bakımı ile ilgili hazırlık gerektirir. Yeni duruma hazırlık yaparken motivasyonu yüksek olan babaların çocuklarıyla kuracağı ilişkinin daha sağlıklı olacağı öngörülmektedir. Erkeğin yaşamında gelişimsel bir aşama olarak nitelendirilen babalığı olumlu bir şekilde algılayan ve babalık duygusunu tatmin edici bir duygu olarak gören babaların çocuklarına daha fazla zaman ayıracağı ve onlarla daha fazla ilgileneceği dşnlmektedir (Gl, 2019).

Babalık rolü birçok kültürde benzer özelliklere sahiptir. Önceden sadece çocuğuyla oyun oynayarak vakit geçiren baba şimdilerde bebeğin bakımına dair anneye destek veren birinci kişi konumundadır. Baba ve çocuğu arasında olan bu iletişim sayesinde çocuğun gelişimi ve babanın kendine olan güveni olumlu yönde etkilenmektedir (Premberg, 2008). İlgili literatürde babaların da en az anneler kadar ustalıkla bebeklerine bakabildikleri bilgisine yer verilmiştir.

Babalık rolü bebek sahibi olmaya karar vermek ile başlayan bir roldür. Babalar bazen gebelik ve doğum sürecinde anneye her zaman destek olurken bazen de anneyi bu süreçte çeşitli sebeplerden dolayı yalnız bırakabilmektedirler. Kadın için fizyolojik ve psikolojik değişimlerin yaşandığı bu süreçte erkekte meydana gelebilecek anksiyete ve korku

duygularının anneyi olumsuz etkileyebileceği düşünülerek baba süreç dışı bırakılır (Lamb, 2010). Anne için birçok değişimin yaşandığı hamilelik ve doğum sonrası süreçte babanın sakin kalarak destek olması çok önemlidir. Babanın sabırlı ve anlayışlı olması anneyi oldukça rahatlatır. Eşinden gerekli desteği gören kadının anneliğe uyumunun daha kolay olacağı düşünülmektedir (Uzun, 2019).

Geleneksek aile yapısının çekirdek aile yapısına dönüşmesine rağmen ülkemizde geniş aile yapısı çoğunluğu oluşturmaktadır. Buna bağlı olarak babalık rolü ataerkil yapı içinde şekillenmektedir (Ivrendi, Işıklıoğlu, 2010).

Anne Çocuk Eğitim Vakfı'nın 2018 yılında yaptıkları çalışmaya göre ülkemizde beş ayrı babalık rolü algısı olduğunu tespit etmişlerdir. Bunlar; geleneksel babalık rolü, yeni gelenek babalık rolü, hevesli babalık rolü, gayretli babalık rolü ve çizgi dışı babalık rolü şeklindedir (AÇEV, 2018). Geleneksek babalık; çocuklarıyla iletişim kurmayan, sert ve yeniliklere kapalı baba rolünü ifade eder. Yeni geleneksel babalık; kız çocukları ile iletişime daha yatkın ve geleneksel baba rolü özelliklerine yakın baba rolünü ifade eder. Hevesli babalık; geleneksel baba rolüne sahip ve bireysel kararları olan gayretli baba rolüne yakın olan babalık rolüdür. Gayretli babalık; toplumun benimsediği cinsiyet rollerinden bağımsız olan babalık rolüdür. Çizgi dışı babalık ise; çocuğu ile yakın ilişki kurabilen ve çocuğuyla gerekli paylaşımları yapabilen babalık rolünü ifade eder.

Babanın çocuğuyla zaman geçirmesi hem çocuğun gelişimine, hem de annenin kendine vakit ayırarak bireysel beceri ve ekonomik anlamda kendini geliştirmesine katkı sağladığı için önemlidir (Cano, 2018). Babanın desteğiyle kendine vakit ayıran annenin mutluluğu dolaylı olarak çocuğa da etki eder. Babanın ailesine olan yakın iletişimi çocuğun eğitimine de katkı sağlar, çocuğun okula devamlılık ve okul başarısını da etkiler (Kotaman, 2008). Geniş bir ifade ile babanın rolünün çocuğun sosyal, duygusal, zihinsel ve kişilik gelişimi üzerinde etkileri vardır.

Babanın benimsediği babalık rolünün; babanın kişiliği, sosyo-kültürel nitelikleri, yaşı, eğitim düzeyi, eşinin çalışma durumu, çocuğun cinsiyeti, eşi ile olan ilişkisi, evliliklerindeki uyum gibi birçok faktörden etkilediği belirtilmektedir (Uludağlı, 2017).

2.4. Evlilik

2.4.1. Evlilik Tanımı

Toplumun temelini oluşturan en küçük yapı olarak adlandırılan aile, evlilik ile başlar. Evlilik, birbirlerinden farklı kişilik özelliklerine sahip ve kültürleri birbirinden farklı ailelerden olan iki bireyin çift olarak meydana getirdiği ilişki türüdür. Evlilik toplumsal ve hukuksal anlamlar içeren bir kavramdır.

Evlilik kurumu, yaklaşık olarak M.Ö. iki bin senesinden günümüze kadar temel özelliklerini korumuş şekilde devam eden ve vazgeçilmesi mümkün olmayan kültürel bir olgudur (Yıldırım, 1993). Evlilik, kadın ve erkeğin yaşamlarını birlikte sürdürmek, hayatı paylaşmak, evlat sahibi olmak ve onu yetiştirmek gibi pek çok amaçla yaptıkları bir anlaşmadır. Neslin devamı için gerekli olarak görülen evlilik, çocuk dünyaya getirmek için ön koşul olarak kabul edilmemekle beraber dünyada gerçekleşen doğumların büyük çoğunluğu evlilik kurumu altında gerçekleşmektedir (Tezcan ve Coşkun, 2004).

Evlilik bireyin yaşamını pek çok yönden etkileyen bir kurumdur. İnsanların çoğu hayatın akışı içinde olan evlenme eylemini doğru kişi ile gerçekleştirmeyi ister. Nüfusbilim sözlüğüne göre evlilik; kadın ve erkek olmak üzere iki kişi tarafından oluşan, resmi, dini ve ülkesel çeşitliliklere göre geleneksel şekilde ve değişik türlerde gerçekleşen meşru bir birlikteliktir (Tezcan ve Coşkun, 2004). Evlilik, yerleşim yerlerine, kültüre ve kişisel özelliklere göre farklılık gösterse bile evrensel bir kurumdur. İnsan soyunun devamı için ve toplumun en küçük yapı birimini oluşturan ailenin kurulması için evlilik bir araç olarak görülmekte ve bireyin yaşamında önemli bir dönüm noktası olarak ifade edilmektedir. (Sezen, 2005). Evlilik; insan soyunun devamını garanti altına alan, insanın toplum ile uyum içinde düzenli bir yaşam sürmesini sağlayan ve uzun süren ilişkileri içinde barındıran bir kurumdur.

1922 yılında Edvard Westermarck tarafından yazılan “Evrensel Evliliğin Tarihi” isimli esere göre evlilik; özellikle çocukların dünyaya gelmesiyle birlikte erkeğin eşi ile olan sağlam bir bağlılıktır. Westermarck, daha sonra 1936 yılında yazdığı “Evliliğin Geleceğinde Batı Uygarlığı” isimli eserinde bu tanımı reddetmiş ve evliliği yeniden tanımlamıştır. Evlilik; geçici bir şekilde bir veya daha fazla sayıdaki erkeğin, kanunsal ve geleneksen açıdan tanınan bir veya daha fazla kadınla ilişki içinde olmasıdır (akt. Işınso ve Halat, 2009: 39-41).

Literatürde evlilik ile ilgili pek çok tanım mevcuttur. Genel bir ifade ile evlilik; bireyin kendisinden farklı biriyle hayatın her anını mutluluğu ve hüznü birlikte paylaşabilme becerisidir. İnsanlar pek çok amaçla evlenmek ister. Bu yüzden evliliği işlevi de çeşitlidir. Evliliğin psikolojik, biyolojik, ekonomik veya sosyal içerikli işlevleri vardır. Evliliğin işlevleri;

- Evlilik, insanların toplum içinde kendilerini güvende hissetmelerini sağlayan bir kurumdur.
- Evlilik, bireylerin cinsel güdülerini meşru ve sağlıklı bir şekilde tatminini sağlar.
- Evlilik ile beraber birey daha iyi hayat şartlarına ulaşım sağlayabilir.
- Evlilik birliği altında dünyaya gelen çocuklar meşru ortam ve uygun şartlarda dünyaya gelmiş olur.
- Evlilik, evlilik şartını koşan bazı hakların sağlanmasına imkan tanır (sosyal hak ve miras gibi).
- Evlilikteki iş birliği hayatı kolaylaştırır (Özgüven, 2000).

Bu işlevlerin yerine getirilmesi ancak uyumlu evliliklerde mümkündür. Evlilik; bireylerin doğuştan veya sonradan kazandığı özellikleri birbirleri ile uyum içerisinde yaşamlarını sürdürdüğü bir kurumdur. Bireylerin karşılıklı olarak biyolojik ve psikolojik ihtiyaçlarının karşılanması evliliğin devamı için gereklidir. Eşlerin birbirleri ile olan iletişimde uyum, toplum içinde birbirleri ile olan uyumları, cinsel yaşamda uyum, evlilik içinde alınan kararlarda uyum içinde olmak evlilikte uyum olduğunu gösterir.

Son yıllarda oldukça artan boşanma sayıları ve evlilik problemleri üzerine evlilik üzerine pek çok araştırma yapılmıştır. Araştırmacılar evlilik uyumu, evlilik doyumu, evlilik mutluluğu gibi kavramları birbirleri yerine kullanmaktadırlar (Tarhan, 2011). Bireyin hayatında meydana gelen ve en önemli kişilerarası ilişkiler arasında olan evlilik; bazı bireyler için mutluluğun kaynağı olarak ifade edilirken bazı insanlar için pek çok olumsuz sonuçlar meydana getirir (Hünler ve Gençöz, 2003). Çiftlerin evlilik birliği içerisinde mutlu olabilmeleri için günlük yaşamda birbirleri ile uyumlu olmaları gerekir.

2.4.2 Evlilik Uyumu

Evliliğin devamlılığı ve evlilikteki huzur için evlilik uyumu önemli bir etkidir. Evlilik uyumu ile ilgili pek çok tanım literatürde yerini almıştır. Locke (1968) evlilik uyumu kavramını şöyle açıklamıştır. Çiftlerin evliliklerine ahenk katacak değişiklikleri birlikte sindirebildikleri, birbirleri ile sağlıklı iletişim kurabildikleri, evlilikteki tartışmaları iki tarafında mutlu olacağı şekilde sonlandırdıkları veya problem olabilecek şeylerden uzak durdukları, bunlar sayesinde de evliliklerinde memnun ve mutlu oldukları adaptasyona evlilik uyumu denir (Locke, 1968). Birbirlerinden farklı kişilik özelliklerine sahip olan bireylerin günlük hayatın değişen şartlarına uyum sağlamaları, karşılaştıkları problemleri uzlaşarak çözmeleri, karı-koca olarak sağlıklı bir iletişime sahip olmaları ve mutlu olmak için birbirlerini tamamlamaları da evlilik uyumu kavramını ifade eder. Evlilik uyumu; evlilikteki mutluluk, bireylerin zayıf ve güçlü tarafları, evliliklerine olan faydaları ve evliliğe olan bağlılık seviyeleri, iletişim kurma ve problem çözme becerileriyle zaman içinde değişime uğrayan ve gelişen bir yapıdır (Spanier, 1976).

Evlilik toplumlar içinde farklı kültürel değerlere sahip olsa bile evrensel bir kurumdur. Toplumun temeli olan aile evlilik ile başlar. Bu nedenle evlilik, toplumda sosyal, kültürel ve ahlaki devamlılığın sağlanması için oldukça önemli bir konuma sahiptir. Toplumsal bir boyutu olan evlilik 19. yüzyılın ortalarında bilimsel araştırmalara konu olmaya başlamıştır. Evlilik uyumu pek çok değişken açısından ele alınarak tanımlamaya çalışılmıştır. Bireylerin sahip oldukları kişilik özellikleri, benzerlikleri, bağlılık düzeyleri gibi değişkenler evlilik uyumu ile ilişkilendirilmiştir. Yapılan araştırmalara göre evli olan bireylerin birbirleri ile yakın özelliklere sahip olmaları, geçmişlerine dair benzer yaşantılara sahip olmaları ve ilgi alanları birbirine benzer nitelikte olmaları bu çiftlerin evlilik uyumunu olumlu açıdan etkilemektedir. Bireyin duygu, davranış ve düşüncesi karakterini ifade eder. Bir birlikteliği başlatmak ve bu birlikteliği sürdürebilmek, yaşanan her süreçten zevk duymak, karşılaşılan problemlerle başa çıkabilmek, karakterin etkisi ile mümkündür (Özabacı, 2009).

Johnson, Amazola ve Both tarafından yapılan ve sekiz yıl süren bir araştırmaya göre ise, çiftler arasındaki uyum ne şekilde ölçülürse ölçülsün durağandır ve değişmezdir. Bu araştırmaya göre evli kişilerdeki mutluluk ve iletişim zamanla azalmakta, ayrılmaya

eğilim ve anlayamama durumunun ise hiç değişmediği belirtilmiştir (Johnson, Amazola, Both, 1992).

Sosyal bir varlık olan insanın hayatında uyum önemli bir yetidir. İnsan çevresinde yaşanan değişikliklere veya kendisinde yaşanan değişikliklere uyum sağlayıp bu uyumu devam ettirebildiği müddetçe sağlıklı ve huzurlu bir birey olur. Sağlıklı bireylerin yaptığı evlilik sağlıklı toplumun temelini oluşturur. Sosyal hayatın önemli bir parçası olan evlilik de insanların uyum sağlamasını gerektiren bir kurumdur. Bedensel, duygusal, sosyal ve ruhsal ilişkileri içinde barındıran evlilikte uyumun sağlanabilmesi, ailede bulunan diğer bireylerin ruhsal ve fiziksel sağlığını etkileyen önemli bir faktördür (Kalkan, 2002).

Spainer (1976), eşler arasındaki uyumun; “1) eşler arasında sorun yaratan farklılıklar, 2) kişiler arası gerginlik ve kişisel anksiyete, 3) eşler arası tatmin, 4) eşler arası bağlılık ve 5) yapılmakta olan işlerin önemi konusunda eşler arasındaki fikir birliğinin dereceleriyle karar verilecek bir süreç” olduğunu ifade etmektedir.

Aile sadece iki kişiden oluşan bir kurum değildir. Evlenip yuva kuran iki bireyin birbirlerine uyması ailenin devamlılığı için gerekli ve önemlidir. Bir ailenin temelinde olan uyumsuzluklar toplumu da etkiler. Sağlıklı bir toplum için eşler arasındaki uyum oldukça önemlidir. Eşler arasında olan problemlerin çözüme kavuşturulmaması aralarında uyumsuzluğa sebep olmakta ve buna bağlı olarak ayrılık kararları alınmaktadır. Araştırmalara göre eskiden evlilikler daha çok ölüm sebebi ile sonlanırken günümüzde ayrılıklar ile evlilikler sonlanmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre, 2019 yılında evlenen çiftlerin sayısı 543.314 iken 2020 yılında evlenen çiftlerin sayısı 487.270 şeklindedir. 2019 yılı baz alınarak 2020 yılında gerçekleşen evlilik sayılarında %10,1 azalma meydana gelmiştir. Boşanma sayılarına baktığımızda ise 2019 yılında bu sayı 156.587 iken 2020 yılında 135.22 şeklindedir. 2020 yılında boşanma sayısı 2019 yılına göre %13,8 azalmıştır (TÜİK,2020). Genel olarak baktığımızda boşanma sayıları yüksektir. Verilere göre boşanmalar çoğunlukla evliliğin ilk beş yılında gerçekleşmektedir. Evliliğin ilk yıllarında gerçekleşmesi beklenen evlilik uyumu evliliğin devamlılığı açısından gerekli bir durumdur.

Birbirleri ile etkileşim içinde olan, evliliği ve aileyi ilgilendiren durumlarda fikir birliği içinde olan, problemlerini çözme becerisine sahip olan ve bu problemleri çözebilen çiftlerin evliliği uyumlu evliliklerdendir. Evlilik uyumu kavramı, “evlilikte isteklerin,

beklentilerin, ihtiyaçların karşılanma derecesi ve evliliğın her yönüyle öznel olarak değerdendirilmesi” şeklinde de tanımlanmaktadır (Demiray, 2006).

2.4.3. Evlilik Uyumunu Etkileyen Faktörler

Mutlu ve uyumun olduğu bir evlilik için gereken en önemli unsur sağlıklı iletişim kurabilmektir. Eşler arasındaki uyum evliliklerindeki iletişimin sağlamlığı ile mümkün olur. Evlilik uyumunu etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. İncelenen araştırmalara göre evlilik uyumunu en fazla etkileyen faktör evli bireylerde empati, ilişkide problem çözme becerileri, çocuk sayısı ve evlilikte olan çatışmalar, stres, çocuk sahibi olma konusunda çevresel baskı ve hamilelik döneminde olan bulantı olduğu tespit edilmiştir (şendil ve Korkut, 2008; Tutarel-Kışlak ve abuka, 2002; Taşçı ve ark., 2008).

Evlilik uyumunu etkileyen diğer bir faktör olan aile ve evliliğın tipi, evliliğın nasıl gerçekleştiği, eşin durumu, hamilikte sağlık sıkıntısı yaşamak evlilik uyumunu olumsuz yönde etkilerken, hamileliğın rutininde olan kontrollere baba adayının eşlik etmesi, eşine olan desteği, hem gebeliği hem evlilik uyumunu olumlu yönde etkilediği belirtilmektedir (Demirezen, 2016).

Çiftler arasındaki evlilik uyumuna en çok etki eden faktörün “genel olarak evliliğın nasıl gittiği”, evlilik uyumunu en az etkileyene faktörün ise evlenme şekli olduğu belirtilmiştir (Akkaş, 2014).

Günümüzde yaşanan ekonomik, kültürel ve sosyal değişimler evli çiftler arasındaki ilişkiyi etkileyerek evlilikte daha çok problem yaşanmasına ve evlilik uyumunun sarsılmasına yol açmaktadır (Akkaş, 2014). Eşler arasındaki uyumun sağlanması için aralarında fikir birliği olması gerekmektedir. Evliliğın gerektirdiği sorumlulukları birlikte üstlenmek, ortak kararlar almak, akrabalarla ilgili ilişkilerde ortak fikir ve çaba içinde olmaları evlilik uyumunu pekiştirir.

Kadın ve erkek birbirlerini tanıyarak ve severek evlenmiş olsalar bile evlilik uyumunun gerçekleşmesi zaman alabilir. Gerçekleşen her evlilikte balayı dönemi geçer ve çiftler arasında karı-koca ilişkisi başlar (Kapucı, 2014).

Evlilik iki insanın birlikte ilerlediği, hem kendilerini hem birbirlerini tanımayı içinde barındıran zorlu ve emek isteyen bir yoldur. Evlilik uyumunun gerçekleşebilmesi için bireylerin evliliğın akışına göre meydana gelen değişimleri olgunlukla karşılması

gerekir. Evliliğe alışma sürecinde yaşana problemlere birlikte çözüm bulmaları ve bu yönde adımlar atmaları mutlulukları için daha olumlu olmaktadır. Evliliklerinde uyumu yakalayan çiftlerin birlikte daha çok zaman geçirdikleri, çeşitli aktivitelerle yaşamlarını zenginleştirdikleri, birbirlerine anlayışlı ve pozitif davrandıkları belirtilmiştir (Çelik, 2009; Erbek ve ark., 2005).

Evlilik uyumunu etkileyen faktörler;

- Çiftler arasındaki fikir birliği,
- Çiftler arasında yaşanan fikir ayrılıklarını gidermek için başvurulan yöntemler,
- Yapılan evlilikten mutlu olma veya pişman olma durumu,
- Çiftlerin anne ve babalarının evliliklerindeki mutluluk düzeyleri,
- Çiftlerin tanışma ve nişanlılık süreçlerinin uzunluğu,
- Yapılan evliliğin aileler ve arkadaşlar tarafından onaylanma derecesi,
- Evlenme yaşı,
- Çiftler arasındaki kültürel ve dini inançların ortak olması,
- Eğitim düzeyi,
- Çiftlerin anne ve babalarıyla olan ilişkileri,
- Cinsel yaşam şeklindedir (Özgüven, 2001., Çakır, 2008).

Evliliklerinde problem yaşayan çiftlerin desteklenmesi gerekir. Evliliğin mutlu ve huzurlu ilerlemesi için evlilik uyumunun artırılması gereklidir. Evlilik uyumunun artması için çiftlerin alacağı profesyonel destek oldukça yararlıdır. Çiftlerin birbirlerini anlamaları, ortak bir dil geliştirebilmeleri, problemlere çözüm odaklı yaklaşabilmeleri, birbirlerine destek olmayı öğrenmeleri profesyonel destek ile sağlanabilir. “Eşler arasındaki iletişim becerilerini artırmak, her türlü sorunu açıkça tartışarak anlayış ve hoşgörüyle çözümler aramak, eşler arasındaki çatışmalarla baş etme yollarını öğretmek, çiftleri gelecekteki olası sorunlar için hazırlamak ve bu sorunlar anlamlı duruma gelmeden çözme becerilerini öğretmek evlilik uyumunu artıran yöntemlerdir” (Ersanlı ve Kalkan 2008). Bu yüzden de evli bireylerin aile danışmanlığı hizmetlerinden yararlanması gerekmektedir.

Sardoğan ve Karahan’ın 2005 yılında yaptığı, insan ilişkileri beceri eğitimi programına ve Kalkan’ın 2002 yılında evlilik ilişkisini geliştirme grubuna katılan evli çiftlerin evlilik uyumları üzerinde anlamlı ve olumlu değişimler olduğu tespit edilmiştir.

Evlilik sadece iki kişinin birbirine bağlanmasıyla değil, aileler ve çevrenin dolayısıyla toplumun etkisiyle şekillenir. Evlilik uyumu, “farklı kişiliğe sahip eşlerin, mutluluğu elde etmek ve ortak hedeflere ulaşmak için bir bütün olarak birbirlerini tamamlaması” şeklinde de tanımlanır (Şener ve Terzioğlu 2008).

2.5. Evliliğin Niteliği

Evlilik sadece neslin devamı için gerçekleştirilen bir durum değildir. Evlilik aynı zamanda birbirini seven iki insanın bireysel ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için ailelerin bir araya gelmesiyle gerçekleştirilen bir ilişki biçimidir. Evliliklerde yaşanan problemler evlilik ile ilgili birçok kavramın araştırılmasını gerekli kılmıştır. Evlilik uyumu, evlilik doyumu, evlilik kalitesi ve evlilik niteliği gibi kavramlar ilgili literatürde yerini almıştır. Evlilik niteliği kavramı ile ilgili araştırmalara baktığımızda bu kavramın farklı tanımlamalarla ele alındığı tespit edilmiştir.

Johnson ve arkadaşlarının 1992 yılında yaptıkları çalışmaya göre evliliğin niteliği iki genel özellikten oluşmaktadır. Birinci özellik, evliliğin niteliği her çiftin ilişki durumuna sahiptir. İkinci özellik ise, sadece bireylerin sahip olduğu kişisel özelliklerine bağlı olarak açıklanamayan olağanüstü bir kararlılıktır. Johnson ve arkadaşları burada evliliğin niteliği ve evliliğin istikrarı aynı anlamda kullanmaktadırlar.

Bu çalışmanın aksine 1999 yılında Redd tarafından yapılan çalışmada evliliğin niteliği evlilik sürecinin tanımlayıcısı olarak ifade edilmiştir. Bachand ve Caron (2001), evliliğin başarısı için iki temel yolun olduğunu ifade etmişlerdir. İlk olarak evliliğin süresini belirten evlilik istikrarı kavramı, ikinci olarak ise evliliğin niteliği kavramını kullanmışlardır.

Nitelikli evlilik olarak adlandırılan evliliklerin incelendiği nitel araştırmalara bakıldığında evlilik niteliği ile ilgili bazı özellikler tespit edilmiştir (Özdemir-Kemahlı, 2019). Bunlar; eşler arasındaki anlaşma, ilgi, arkadaşlık, uyum, fedakâr olma, bütünlük hissi (Redd,1999), kabullenme ve anlayışlı olma, manevi konular, birbirlerine olan yakınlıkları, tutku, bağlılık (Edathumparambil, 2017), finans ile ilgili konular, akrabalık ve arkadaşlık ilişkileri (Cohen ve ark., 2010), çiftlerin birbirlerine olan güveni ve saygısı, olgun davranmaları (Sherwood, 2008), bireysel kontrol, çabalamak, mütevazî olmak, sakin, girişken ve konuşkanlık gibi bireysel özellikler, karşılıklı beklentiler (Weiss, 2014), kültür, çocuklar, anne-baba olmak ve cinsel konular (Harris ve ark., 2008) olarak

ifade edilmektedir. Çiftlerin birbirlerini eleştirmesi, suçlaması, iletişim kuramamaları, değişime uyum sağlamama gibi durumlar niteliği dūřuk evlilikler ile ilgili özellikler arasında sayılmaktadır (Gottman, 1994).

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evreni ve örnekleme, veri toplama araçlarına, toplanan verilerin analizine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli uygulanmıştır. İlişkisel tarama modeli; geçmiş zamanda yaşanan veya şuan devam eden bir durumu olduğu gibi betimleyerek ortaya koymayı amaçlayan araştırma yöntemidir. Tanımlanan durumun hiçbir şekilde değiştirilmeden olduğu hali ile aktarıldığı ilişkisel tarama modelinde araştırmanın konusu olduğu gibi tanımlanmaktadır. İlişkisel tarama modeli iki ya da daha fazla değişkenin arasında meydana gelen değişimlerin birbirlerine etkisi veya oluşan değişimin derecesini tespit etmek için kullanılan bir araştırma modelidir. Belirlenen sayıdaki çalışma grubuna önceden belirlenen ölçekler uygulanmaktadır ve toplanan veriler analiz edilerek araştırmanın problemine dair çözüm yolları aranmaktadır (Karasar, 2015).

Araştırma sürecinde aşağıdaki adımlar izlenmiştir:

1. İlgili çalışmalardan yararlanılarak kuramsal çerçeve oluşturulmuştur.
2. Veri elde etmek amacıyla uygun ölçekler belirlenerek gerekli izinler alınmıştır.
3. Konya ilinde yaşayan ve rastgele seçilen örneklem grubuna ölçekler uygulanarak veri toplanmıştır.
4. Elde edilen veriler istatistiksel şekilde analiz edilerek bulgular meydana getirilmiştir.
5. Elde edilen verilerden toplanan bilgiler doğrultusunda konu ile ilgili çözüm yolları literatür ışığında yorumlanmıştır.
6. Sonuç ve önerilere göre araştırmanın problemine çözüm yolları değerlendirilmiştir.

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini Konya ilinde yaşayan evli ve çocuk sahibi olan evli bireyler oluşturmaktadır. Bu araştırmanın örnekleme kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemine göre seçilmiştir. 400 aile bireyine ulaşmak hedeflenmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Çalışma grubunu oluşturan çiftlere ait kişisel bilgileri öğrenmek amacıyla hazırlanan formdur. Çiftlerin yaşı, mesleği, eğitim durumu, evlenme şekilleri, evlilik süreleri, ekonomik durumları, gebelik ve bebek bakımı ile ilgili soruların yer aldığı formdur.

3.3.2. Barkin Annelik Fonksiyonu Ölçeği

Lynn Jennifer Barkin tarafından doğum sonrası annenin fonksiyonel durumunu belirlemek amacı ile geliştirilen, kısa adı (BIMF) olan ‘Barkin Annelik Fonksiyonu Ölçeği’ 20 sorudan meydana gelmektedir. Ölçekte yer alan cevaplar 0 ile 6 arasında derecelendirilmiştir. 0 “tamamen katılmıyorum”, 2’de “katılmıyorum” 3’te “kararsızım”, 4’te “biraz katılıyorum”, 5’te katılıyorum, 6 ise “tamamen katılıyorum” şeklinde ifade edilmektedir (Aydın, 2016).

Ölçeğin puanlamasına göre en düşük değer 0, en yüksek değer ise 120’dir. Annenin fonksiyonel durumunun yüksekliği puanlama yüksekliği ile doğru orantılıdır. Barkin ve arkadaşlarının 2014 yılında yaptıkları çalışmaya göre; ölçek üzerinde yapılan psikometrik analiz sonucuna göre annelik memnuniyeti ve annenin ihtiyaçları şeklinde iki alt boyut olduğu belirlenmiştir. Annenin ihtiyaçları ile ilgili 7 madde vardır, bunlar 2, 6, 7, 8, 9, 11 ve 13. Maddelerdir ve alfa katsayısı 0.77’dir. Annelik memnuniyeti ile ilgili 11 madde bulunmaktadır. Bu maddeler ise; 1, 3, 4, 5, 10, 12, 14, 17, 19 ve 20. Maddelerdir ve alfa katsayısı 0.88’dir. 16. ve 18. maddeler ise ters yönlüdür.

3.3.3. Evlilikte Uyum Ölçeği

1959 yılında Locke ve Wallece tarafından evli çiftlerin uyum seviyelerini belirlemek amacıyla geliştirilen ölçek, 1999 yılında Tutarel-Kışlak tarafından ülkemiz için güvenilirlik ve geçerlik çalışması yapılmıştır (Locke, Wallace, 1959; Tutarel-Kışlak, 1999).

Evlilikte Uyum Ölçeği 15 maddeden ve üç bölümden oluşmaktadır. Birini bölümde çiftlerin evlilikleri hakkında genel bir değerlendirme ve “çok mutlu” ve “çok mutsuz” arasında yer alan seviyelerden birini seçmeleri istenmektedir. İkinci bölümde çiftler arasındaki anlaşma ve anlaşamama durumunu “her zaman anlaşırız” ve “her zaman anlaşamayız” şeklinde seviyelendiren sorular bulunmaktadır. Üçüncü bölümde ise;

çiftlerin evliliklerini en anlamlı şekliyle açıklayan durumları belirtmeleri istenmektedir. Kadınların Evlilikte Uyum Ölçeği'nden alabilecekleri en yüksek değer "60", en düşük değer ise "0" dır.

3.3.4. İlişki Niteliği Ölçeği

1991 yılında Pierce ve arkadaşları tarafından bireylerin yakın bulunduğu insanlar tarafından gördüğü sosyal desteği belirlemek amacıyla geliştirilmiştir (Pierce ve ark. 1991). Ölçeğin ülkemizde geçerlik ve güvenirlik çalışması 2007 yılında Özabacı tarafından yapılmıştır (Özabacı, 2007). İlişki Niteliği Ölçeği'nin orijinali 25 maddeden ve üç faktörden oluşmaktadır. Sosyal destek 7 madde, ilişkideki derinlik 6 madde ve çatışma 12 madde şeklindedir. Özabacı üç faktör özelliğini koruyarak İlişki Niteliği Ölçeği'ni 16 maddeye indirgemıştır. Sosyal destek alt boyutu 4 madde olmak üzere 2,3,6 ve 11. maddelerdir. Çatışma alt boyutu 8 madde olmak üzere 1,4,5,12,13,14,15 ve 16. maddelerdir. Derinlik alt boyutu ise 4 madde olmak üzere 7,8,9 ve 10. maddelerdir. Maddeler "hiç" ve "çok fazla" arasında 4 düzeyde likert tipi derecelendirme ölçeğidir.

3.4. Verilerin Analizi

Anket formu 12 soruluk ankete katılanlara ilişkin demografik özelliklerin yanı sıra Barkın Annelik Fonksiyonu Ölçeği, Evlilikte Uyum Ölçeği ve İlişki Niteliği Ölçeği isimli üç ölçekten oluşmuştur.

Anket analizine başlamadan önce kayıp veri ve uç değer analizleri sonucunda toplam 402 anketten 371 anket analize uygun görülerek değerlendirmeye alınmıştır. Araştırmanın amacıyla yer alan, anket katılımcılarının demografik özelliklerine göre ölçek toplam puanlarının farklılık gösterip göstermediğini ve ölçeklerin birbirleriyle arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla istatistiksel yöntemlerden yararlanılmıştır. İstatistiksel analizlerde ankete katılan bireylere ilişkin demografik tanımlamalar Frekans (n) ve Yüzde (%) olarak verilmiştir. Ölçeklerde yer alan sorular ve alt boyutlara ilişkin Ortalama (Ort) ve Standart Sapma (SS) değerleri tablolarda verilmiştir. Ölçeklere ilişkin anket güvenilirliği Cronbach Alpha testi ile kontrol edilmiştir.

Verilerin normalliği için Kolmogorov-Smirnov testi uygulanmış ve ölçek ve alt boyutların toplam puanlarının normal dağılımdan gelmediği görülmüştür. Bu durumda ölçek ve ölçeği oluşturan alt boyutların toplam puanlarının gruplar arasındaki farklılığı belirlemek için parametrik olmayan istatistiksel testlerden yararlanılmıştır. Barkın

annelik fonksiyonu, evlilikte uyum, ilişki niteliği ölçekleri ve alt boyutları toplam puanlarının demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için Kruskal-Wallis ve Mann-Whitney U testlerinden yararlanılmıştır. Anket leklerinin ve alt boyutlarının aralarındaki ilişkileri belirlemek için Pearson Korelasyon Katsayısından yararlanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık için $p < 0.05$ değeri kullanılmıştır

4.BULGULAR

Araştırmanın bu kısmı ele aldığımız amaçlar yönünde toplanan verilerin istatistiksel olarak çözümlenmesiyle elde edilen bulgular ve yorumları içermektedir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılanlara İlişkin Demografik Özellikler

<i>Değişken</i>	<i>Kategori</i>	<i>Frekans (n)</i>	<i>Yüzde (%)</i>
Annenin Yaşı	30 Yaş ve Altı	150	40.4
	30-35 Yaş	88	23.7
	35-40 Yaş	55	14.8
	40 Yaş ve üzeri	78	21.0
Babanın Yaşı	30 Yaş ve Altı	70	18.9
	30-35 Yaş	104	28.0
	35-40 Yaş	71	19.1
	40 Yaş ve üzeri	126	34.0
Annenin Eğitim Durumu	Okur-Yazar	9	2.4
	İlkokul	50	13.5
	Ortaokul	27	7.3
	Lise	85	22.9
	Üniversite	200	53.9
Babanın Eğitim Durumu	İlkokul	45	12.1
	Ortaokul	21	5.7
	Lise	76	20.5
	Üniversite	229	61.7
Evlilik Süresi	1 yıldan az	7	1.9
	1-5 Yıl	111	29.9
	6-10 Yıl	104	28.0

	11-15 Yıl	74	19.9
	16 Ve üzeri	75	20.2
Evlenme Şekli	Görücü Usulü	171	46.1
	Anlaşarak	200	53.9
Ekonomik Düzey	Orta	147	39.6
	İyi	195	52.6
	Çok İyi	29	7.8
Gebeliğe Karar Verme Şekli	Planlı Gebelik	305	82.2
	Plansız Gebelik	66	17.8
Bebek Bakımı Hakkında Bilgi	Var	280	75.5
	Yok	15	4.0
	Kısmen	76	20.5
Toplam		371	100

Araştırma katılımcılarının demografik özelliklere göre frekansları Tablo 1’de verilmiştir. Araştırmaya katılan bireylerin %40.4’ ünün anne yaşı 30 Yaş ve altı olarak gözlemlenmiştir (%40.4). Baba yaşına bakıldığında ise çoğunluğun 40 Yaş ve üzeri olduğu görülmektedir (%34). Anne ve baba eğitim durumlarında araştırmaya katılan bireylerin yarısından fazlasının anne ve/ veya baba eğitim durumlarının üniversite olduğu söylenebilir. Katılımcıların yaklaşık 1/3’lük kesimi evliliklerinin ilk 5 yılı içerisindeydi. Evlenme şekillerine göre katılımcılar birbirlerine oldukça yakın dağılmaktadır; görücü usulü (%46.1), anlaşarak (%53.9). 195 (%52.6) katılımcı ekonomik düzeylerinin iyi olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların %82.2’ lik büyük bir bölümü gebeliğe eşi ile beraber karar vermiştir. Ayrıca 280 (%75.5) katılımcı bebek bakımı hakkında bilgisinin olduğunu söylemiştir.

Tablo 2. Ölçeklere İlişkin Güvenilirlik Analizi Sonuçları

<i>Ölçekler</i>	<i>Cronbach Alpha</i>
Annelik Fonksiyonu	0.827
Evlilikte Uyum	0.890
İlişki Niteliği	0.764
Genel	0.851

Ölçeklere ve anket geneline ilişkin güvenilirlik katsayıları Tablo 2’de sunulmuştur. Tüm ölçeklerin ve anketin genel güvenilirlik katsayıları yüksek çıkmıştır. Evlilikte Uyum Ölçeği 0.890 güvenilirlik katsayısı ile en yüksek güvenilirliğe sahip ölçek olmuştur. Anketin genel güvenilirlik katsayısı ise 0.851 olarak belirlenmiştir.

Tablo 3. Ölçeklere Toplam Puanlarına ilişkin istatistikler

	<i>Min.</i>	<i>Maks.</i>	<i>Ort.</i>	<i>SS</i>
Annelik Fonksiyonu	34	96	75.48	11.26
Öz Bakım	0	18	10.37	3.93
Anne Psikolojisi	3	12	10.08	1.82
Bebek Bakımı	10	24	21.79	2.40
Sosyal Destek	0	18	12.57	4.53
Anneliğe Uyum	8	24	20.65	2.94
İlişki Niteliği	16	64	48.76	6.39
Sosyal Destek	4	16	13.44	2.68
Çatışma	8	32	21.60	4.98
Derinlik	4	16	13.71	2.62
Evlilikte Uyum	4	62	44.41	9.93
Anlaşım-Anlaşamama	0	46	32.90	8.05
İlişki Tarzı	4	16	11.51	2.67

Tablo 4. Öz Bakım alt Boyutu İçin Kruskal-Wallis ve Mann-Whitney U testi sonuçları

<i>Değişken</i>	<i>Kategori</i>	<i>n</i>	<i>Ort</i>	<i>SS</i>	<i>Kruskal Wallis</i>	
					<i>Test değeri</i>	<i>p</i>
Anne Yaş	30 Yaş ve altı	150	10.32	4.12	7.402	0.06
	31-35 Yaş	88	10.07	3.49		
	36-40 Yaş	55	9.60	3.88		
	40 Yaş üzeri	78	11.37	3.92		
Anne Eğitim Düzeyi	Okur-Yazar	9	12.33	4.87	7.555	0.109
	İlkokul	50	11	3.99		
	Ortaokul	27	11.08	3.64		
	Lise	85	10.78	4.24		
	Üniversite	200	9.86	3.72		
Baba Yaş	30 Yaş ve altı	70	10.44	4.11	5.307	0.151
	31-35 Yaş	104	9.99	3.86		
	36-40 Yaş	71	9.90	4.09		
	40 Yaş üzeri	126	10.93	3.76		
Baba Eğitim Düzeyi	İlkokul	45	11.04	4.54	2.542	0.468
	Ortaokul	21	9.76	4.21		
	Lise	76	10.64	3.63		
	Üniversite	229	10.21	3.87		
Ekonomik Durumu	Orta	147	9.50	4.03	13.369	0.001*
	İyi	195	10.95	3.71		
	Çok İyi	29	10.89	4.10		
Bebek Bakımı Hakkında Bilgi	Var	280	10.46	4.03	1.567	0.457
	Yok	15	9.40	2.99		
	Kısmen	76	10.24	3.70		

						<i>Mann-Whitney U</i>	
Gebeliğe Karar Verme Şekli	Planlı Gebelik	305	10.64	3.88	-3.153	0.002	
	Plansız Gebelik	66	9.14	3.93			

Öz bakım toplam puanının demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan Kruskal Wallis ve Mann-Whitney U testi sonucunda, annenin yaşı, annenin eğitim durumu, babanın yaşı, babanın eğitim durumunu, bebek bakımı ve gebeliğe karar verme grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($p < 0.05$). Bu durum, öz bakım alt ölçeği toplam puanının bu demografik değişkenlere göre değişiklik göstermediği şeklinde yorumlanır. Diğer yandan öz bakım toplam puanının ekonomik durum demografik değişkenine göre farklılık göstermektedir ($p < 0.05$).

İstatistiksel olarak farklılık tespit edilen ekonomik düzey değişkeninin hangi grupları arasında farklılık olup olmadığını belirlemek için yapılan parametrik olmayan çoklu karşılaştırma testi sonucunda, “Orta-İyi” ($p < 0.05$) grupları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda ekonomik durumu iyi olanların öz bakım toplam puanlarının orta olanlardan daha yüksek olduğu sonucuna varılır.

Tablo 5. Annelik Psikolojisi Alt Boyutu İçin Kruskal-Wallis ve Mann-Whitney U testi sonuçları

<i>Değişken</i>	<i>Kategori</i>	<i>n</i>	<i>Ort</i>	<i>SS</i>	<i>Kruskal Wallis</i>	
					<i>Test değeri</i>	<i>p</i>
Anne Yaş	30 Yaş ve altı	150	9.98	1.90	2.326	0.508
	31-35 Yaş	88	10.20	1.64		
	36-40 Yaş	55	9.71	2.20		
	40 Yaş üzeri	78	10.38	1.48		
Anne Eğitim Düzeyi	Okur-Yazar	9	9.66	1.65	10.674	0.030*
	İlkokul	50	10.44	1.78		
	Ortaokul	27	10.26	1.53		
	Lise	85	10.38	1.78		
	Üniversite	200	9.85	1.87		
Baba Yaş	30 Yaş ve altı	70	9.93	1.85	1.260	0.739
	31-35 Yaş	104	10.07	1.84		
	36-40 Yaş	71	10.22	1.85		
	40 Yaş üzeri	126	10.09	1.78		
Baba Eğitim Düzeyi	İlkokul	45	10.11	1.74	4.793	0.188
	Ortaokul	21	10.14	2.12		
	Lise	76	10.47	1.53		
	Üniversite	229	9.94	1.88		
Ekonomik Durum	Orta	147	9.65	2.09	9.027	0.011*
	İyi	195	10.35	1.58		
	Çok İyi	29	10.37	1.49		
Bebek Bakımı Hakkında Bilgi	Var	280	10.19	1.83	10.437	0.005*
	Yok	15	8.93	1.86		
	Kısmen	76	9.88	1.68		

		<i>Mann-Whitney U</i>				
Gebeliğe Karar Verme Şekli	Planlı Gebelik	305	10.11	1.78	-0.456	0.648
	Plansız Gebelik	66	9.9407	1.99		

Annelik psikolojisi toplam puanı için iki ve ikiden fazla seçenekli demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan *Kruskall Wallis* ve *Mann-Whitney U* testi sonucunda anne eğitim düzeyi, ekonomik durum ve bebek bakımı bilgisi değişkenleri açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p < 0.05$). Yani bu demografik değişkenlere göre annelik psikolojisi toplam puanı değişiklik göstermektedir.

İstatistiksel olarak farklılık tespit edilen değişkenler için hangi grupları arasında farklılık olup olmadığını saptamak için yapılan parametrik olmayan çoklu karşılaştırma testi sonucunda, anne eğitim düzeyi için “İlkokul-Üniversite”, “Lise-Üniversite”, grupları arasında annelik psikolojisi toplam puanı farklılık göstermektedir ($p < 0.05$). Ekonomik durum için “Orta-İyi” grupları arasında annelik psikolojisi toplam puanı farklılık göstermektedir ($p < 0.05$). “Bebek Bakımı Hakkında Bilginiz Var mı?” sorusuna verilen yanıtlara göre oluşan gruplar için “Evet-Hayır” grupları arasında annelik psikolojisi toplam puanı farklılık göstermektedir ($p < 0.05$).

Tablo 6. Bebek Bakımı Alt Boyutu İçin Kruskal-Wallis ve Mann-Whitney testi U sonuçları

<i>Değişken</i>	<i>Kategori</i>	<i>n</i>	<i>Ort</i>	<i>SS</i>	<i>Kruskal Wallis</i>	
					<i>Test değeri</i>	<i>p</i>
Anne Yaş	30 Yaş ve altı	150	21.66	2.47	1.745	0.627
	31-35 Yaş	88	21.94	2.11		
	36-40 Yaş	55	21.66	2.58		
	40 Yaş üzeri	78	21.95	2.48		
Anne Eğitim Düzeyi	Okur-Yazar	9	23	1.65	34.135	<0.001*
	İlkokul	50	22.32	2.39		
	Ortaokul	27	22.28	1.89		
	Lise	85	22.50	2.20		
	Üniversite	200	21.23	2.45		
Baba Yaş	30 Yaş ve altı	70	21.85	2.53	0.828	0.843
	31-35 Yaş	104	21.66	2.34		
	36-40 Yaş	71	21.97	1.99		
	40 Yaş üzeri	126	21.76	2.60		
Baba Eğitim Düzeyi	İlkokul	45	22.22	2.14	9.378	0.025*
	Ortaokul	21	21.90	2.89		
	Lise	76	22.35	1.99		
	Üniversite	229	21.50	2.50		
Ekonomik Durum	Orta	147	21.54	2.64	1.355	0.508
	İyi	195	21.95	2.24		
	Çok İyi	29	21.93	2.15		
Bebek Bakımı Hakkında Bilgi	Var	280	22.04	2.17	11.111	0.004*
	Yok	15	20.93	4.41		
	Kısmen	76	21.01	2.52		

					<i>Mann-Whitney U</i>	
Gebeliğe Karar Verme Şekli	Planlı Gebelik	305	21.84	2.30	-0.206	0.837
	Plansız Gebelik	66	21.54	2.83		

Bebek bakımı toplam puanının bazı demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan *Kruskall Wallis* ve *Mann-Whitney U* testi sonucunda anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi ve bebek bakımı bilgisi değişkenleri açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p<0.05$). Yani bu demografik değişkenlere göre bebek bakımı toplam puanı değişiklik göstermektedir sonucuna varılır.

İstatistiksel olarak farklılık tespit edilen değişkenler için hangi grupları arasında farklılık olup olmadığını saptamak için yapılan parametrik olmayan çoklu karşılaştırma testi sonucunda, anne eğitim düzeyi için “Okuryazar-Üniversite”, “İlkokul-Üniversite”, “Ortaokul-Üniversite”, “Lise-Üniversite” grupları arasında bebek bakımı toplam puanı farklılık göstermektedir ($p<0.05$). Baba eğitim düzeyi için “Lise-Üniversite” yanıtlarını veren gruplar arasında bebek bakımı toplam puanı farklılık göstermektedir ($p<0.05$). “Bebek bakımı hakkında bilginiz var mı?” sorusuna verilen yanıtlara göre oluşan gruplar için “Evet-Kısmen” grupları arasında bebek toplam puanı farklılık göstermektedir ($p<0.05$).

Tablo 7. Sosyal Destek Alt Boyutu İçin Kruskal-Wallis ve Mann-Whitney U testi sonuçları

<i>Değişken</i>	<i>Kategori</i>	<i>n</i>	<i>Ort</i>	<i>SS</i>	<i>Kruskal Wallis</i>	
					<i>Test değeri</i>	<i>p</i>
Anne Yaş	30 Yaş ve altı	150	12.25	4.42	2.711	0.438
	31-35 Yaş	88	12.69	4.50		
	36-40 Yaş	55	12.26	5.46		
	40 Yaş üzeri	78	13.28	4.02		
Anne Eğitim Düzeyi	Okur-Yazar	9	11	4.60	4.235	0.375
	İlkokul	50	13.08	4.82		
	Ortaokul	27	11.79	4.57		
	Lise	85	13.03	4.21		
	Üniversite	200	12.43	4.59		
Baba Yaş	30 Yaş ve altı	70	12.43	4.23	5.056	0.168
	31-35 Yaş	104	12.00	4.60		
	36-40 Yaş	71	13.30	4.58		
	40 Yaş üzeri	126	12.71	4.60		
Baba Eğitim Düzeyi	İlkokul	45	13.17	4.59	1.774	0.621
	Ortaokul	21	11.66	5.30		
	Lise	76	12.86	4.02		
	Üniversite	229	12.44	4.61		
Ekonomik Durum	Orta	147	11.42	4.78	16.028	<0.001*
	İyi	195	13.19	4.33		
	Çok İyi	29	14.27	3.13		
Bebek Bakımı Hakkında Bilgi	Var	280	12.88	4.40	6.374	0.041*
	Yok	15	9.60	6.00		
	Kısmen	76	12.03	4.48		
Gebeliğe Karar Verme Şekli	Planlı Gebelik	305	12.82	4.34	-1.808	0.071
	Plansız Gebelik	66	11.41	5.23		

Sosyal Destek toplam puanının bazı demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek için yapılan *Kruskal Wallis* ve *Mann-Whitney U* testi sonucunda ekonomik durum ve bebek bakımı bilgisi değişkenleri açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p<0.05$). Öte yandan diğer demografik değişkenler açısından istatistiksel anlamlı farklılar bulunmamıştır ($p>0.05$).

İstatistiksel olarak farklılık tespit edilen değişkenler için hangi grupları arasında farklılık olup olmadığını saptamak için yapılan parametrik olmayan çoklu karşılaştırma testi sonucunda ekonomik duruma göre oluşan gruplar için “Orta-İyi” ve “Orta-Çok İyi” grupları arasında sosyal destek toplam puanları açısından farklılık belirlenmiştir ($p<0.05$). Diğer taraftan bebek bakımı bilgisini ölçmek için sorulan “Bebek bakımı hakkında bilginiz var mı ?” sorusuna verilen yanıtlara göre oluşan gruplardan “Hayır-Evet” arasında sosyal destek toplam puanları değişiklik göstermektedir.

Tablo 8. Anneliğe Uyum İçin Kruskal-Wallis ve Mann-Whitney U testi sonuçları

<i>Değişken</i>	<i>Kategori</i>	<i>n</i>	<i>Ort</i>	<i>SS</i>	<i>Kruskal Wallis</i>	
					<i>Test değeri</i>	<i>p</i>
Anne Yaş	30 Yaş ve altı	150	20.52	3.08	2.204	0.531
	31-35 Yaş	88	20.95	2.56		
	36-40 Yaş	55	20.40	2.73		
	40 Yaş üzeri	78	20.76	3.24		
Anne Eğitim Düzeyi	Okur-Yazar	9	22.33	1.41	10.475	0.033*
	İlkokul	50	20.90	3.11		
	Ortaokul	27	21.45	2.55		
	Lise	85	20.94	2.85		
	Üniversite	200	20.29	2.99		
Baba Yaş	30 Yaş ve altı	70	20.76	2.99	1.228	0.746
	31-35 Yaş	104	20.45	3.10		
	36-40 Yaş	71	21.02	2.43		
	40 Yaş üzeri	126	20.56	3.05		
Baba Eğitim Düzeyi	İlkokul	45	21.04	3.21	3.394	0.264
	Ortaokul	21	20.30	3.64		
	Lise	76	21.12	2.40		
	Üniversite	229	20.46	2.97		

		Orta	147	20.36	3.10		
Ekonomik Durumu		İyi	195	20.81	2.90	1.948	0.378
		Çok İyi	29	21.10	2.27		
		Var	280	21.00	2.71		
Bebek Bakımı Hakkında Bilgi		Yok	15	20.40	3.45	15.131	0.001*
		Kısmen	76	19.44	3.36		
Mann-Whitney U							
Gebeliğe Karar Verme Şekli		Planlı Gebelik	305	20.79	2.82	-1.474	0.140
		Plansız Gebelik	66	20.00	3.41		

Anneliğe uyum toplam puanının iki ve ikiden fazla seçenekli demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan *Kruskall Wallis* ve *Mann-Whitney U* testi sonucunda anne eğitim düzeyi ve bebek bakımı bilgisi değişkenleri açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p < 0.05$).

İstatistiksel olarak farklılık tespit edilen değişkenler için hangi grupları arasında farklılık olup olmadığını belirlemek için yapılan parametrik olmayan çoklu karşılaştırma testi sonucunda anne eğitim durumuna göre oluşan gruplardan “Üniversite-Ortaokul” ve “Üniversite-Okuryazar” grupları arasında anneliğe uyum toplam puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık belirlenmiştir ($p < 0.05$). Diğer taraftan “Bebek bakımı hakkında bilginiz var mı ?” sorusuna verilen yanıtlara göre oluşan gruplardan “Kısmen-Evet” grupları arasında anneliğe uyum toplam puanları farklılık göstermektedir ($p < 0.05$).

Tablo 9. Annelik fonksiyonu, ilişki niteliği ve alt boyutları için Pearson Korelasyon Analizi sonuçları

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Özbakım	0.466* *	0.347* *	0.405* *	0.364* *	0.128* *	-0.07	0.09	0.757* *	0.030
Anne Psikolojisi (1)		0.455* *	0.521* *	0.434* *	0.105* *	0.001	0.095	0.745* *	0.084
Bebe Bakımı (2)			0.190* *	0.643* *	0.134* *	- 0.125*	0.089	0.653* *	-0.005
Sosyal Destek (3)				0.237* *	0.122* *	-0.033	0.113* *	0.731* *	0.072
Anneliğe uyum (4)					0.116* *	- 0.128*	0.071	0.692* *	-0.022
Sosyal Destek (5)						- 0.299* *	0.678* *	0.170* *	0.465* *
Çatışma (6)							0.012	-0.099	0.660* *
Derinlik (7)								0.128* *	0.705* *
Annelik Fonksiyonu (8)									0.046
İlişki Niteliği (9)									

Annelik fonksiyonu, alt boyutları, ilişki niteliği ve alt boyutları ile arasındaki ilişkileri belirlemek için yapılan *Pearson* korelasyon analizi sonuçlarına göre, annelik fonksiyonu

ile ilişki niteliği arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki belirlenmemiştir ($p>0.05$). Annelik fonksiyonu ile ilişki niteliğinin alt boyutlarından sosyal destek ($r=0.17$, $p<0.001$) ve derinlik ($r=0.128$, $p<0.01$) ile zayıf pozitif yönlü istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkiler belirlenmiştir. Diğer taraftan, ilişki niteliği ile annelik fonksiyonu alt boyutlarından hiçbiri ile istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki belirlenmemiştir ($p>0.05$).

Tablo 10. Annelik fonksiyonu, evlilikte uyum ve alt boyutları için Pearson Korelasyon Analizi sonuçları

	1	2	3	4	5	6	7	8
Öz bakım	0.466**	0.347**	0.405**	0.364**	0.307**	0.235**	0.757**	0.312**
Anne Psikolojisi (1)		0.455**	0.521**	0.434**	0.162**	0.085	0.745**	0.154**
Bebek Bakımı (2)			0.190**	0.643**	0.201**	0.118*	0.653**	0.195**
Sosyal Destek (3)				0.237**	0.147**	0.076	0.731**	0.140**
Anneliğe uyum (4)					0.192**	0.149**	0.692**	0.196**
Anlaşım Anlaşma (5)						0.621**	0.286**	0.977**
İlişki Tarzı(6)							0.191**	0.772**
Annelik Fonksiyonu (7)								0.283**
Evlilikte Uyum (8)								

Annelik fonksiyonu, alt boyutları, evlilikte uyum ve alt boyutları ile arasındaki ilişkileri belirlemek için yapılan *Pearson* korelasyon analizi sonuçlarına göre, annelik fonksiyonu

ile evlilikte uyum arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde bir ilişki tespit edilmiştir ($r=0.283$, $p<0.001$). Annelik fonksiyonu ile evlilikte uyum alt boyutlarından anlaşılma anlaşamama ($r=0.286$, $p<0.001$) ve ilişki tarzı ($r=0.191$, $p<0.001$) ile pozitif yönlü istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkiler belirlenmiştir. Diğer taraftan, evlilikte uyum ile annelik fonksiyonu alt boyutları arasında belirlenen ilişkiler şu şekilde sıralanabilir: özbakım ($r=0.312$, $p<0.001$), anne psikolojisi ($r=0.154$, $p<0.001$), bebek bakımı ($r=0.195$, $p<0.01$), sosyal destek ($r=0.140$, $p<0.001$), anneliğe uyum ($r=0.196$, $p<0.001$).

Tablo 11. İlişki Niteliği İçin Kruskal-Wallis ve Mann-Whitney U Testi Sonuçları

<i>Değişken</i>	<i>Kategori</i>	<i>n</i>	<i>Ort</i>	<i>SS</i>	<i>Kruskal Wallis</i>	
					<i>Test değeri</i>	<i>p</i>
Anne Yaş	30 Yaş ve altı	150	49.41	5.91	5.021	0.170
	31-35 Yaş	88	48.99	6.19		
	36-40 Yaş	55	48.18	6.30		
	40 Yaş üzeri	78	47.64	7.41		
Anne Eğitim Düzeyi	Okur-Yazar	9	49.19	5.18	0.121	0.998
	İlkokul	50	48.73	7.19		
	Ortaokul	27	49.23	6.23		
	Lise	85	48.74	5.27		
	Üniversite	200	48.69	6.72		
Baba Yaş	30 Yaş ve altı	70	50.32	4.37	8.451	0.038*
	31-35 Yaş	104	48.81	6.37		
	36-40 Yaş	71	48.53	6.91		
	40 Yaş üzeri	126	47.98	6.93		
Baba Eğitim Düzeyi	İlkokul	45	48.95	7.13	1.059	0.787
	Ortaokul	21	49.87	7.01		
	Lise	76	48.52	6.01		

	Üniversite	229	48.70	6.32		
	Orta	147	47.93	6.62		
Ekonomik Durum	İyi	195	49.62	5.78	8.029	0.018*
	Çok İyi	29	47.15	8.25		
	Var	280	48.98	5.84		
Bebek Bakımı Hakkında Bilgi	Yok	15	47.32	7.64	0.428	0.807
	Kısmen	76	48.22	7.89		
	1 yıldan az	7	49.14	7.49		
Evlilik Süresi	1-5 Yıl	111	49.83	4.92		
	6-10 Yıl	104	48.70	6.94	7.907	0.095
	11-15 Yıl	74	48.80	6.26		
	16 Ve üzeri	75	47.18	7.31		
<i>Mann-Whitney U</i>						
Gebeliğe karar verme şekli	Planlı Gebelik	305	49.09	6.57	-2.843	0.004
	Plansız Gebelik	66	47.24	5.22		
	Görücü Usulü	171	48.84	6.66	-0.025	0.980
Evlenme Şekli	Anlaşarak	200	48.68	6.15		

İlişki niteliği toplam puanının iki ve ikiden fazla seçenekli demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek için yapılan *Kruskall Wallis* ve *Mann-Whitney U* testi sonucunda baba yaşı ve ekonomik durum açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p < 0.05$).

İstatistiksel olarak farklılık tespit edilen değişkenler için hangi grupları arasında farklılık olup olmadığını belirlemek için yapılan parametrik olmayan çoklu karşılaştırma testi sonucunda baba yaşa göre oluşan gruplardan “30 Yaş ve altı-40 Yaş ve üzeri” grupları arasında ilişki niteliği toplam puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık

belirlenmiştir ($p<0.05$). Diğer taraftan ekonomik duruma göre oluşan gruplarda “Orta-İyi” grupları arasında ilişki niteliği toplam puanları farklılık göstermektedir ($p<0.05$).

Tablo 12. Sosyal Destek İçin Kruskal-Wallis ve Mann-Whitney U Testi Sonuçları

<i>Değişken</i>	<i>Kategori</i>	<i>n</i>	<i>Ort</i>	<i>SS</i>	<i>Kruskal Wallis</i>	
					<i>Test değeri</i>	<i>p</i>
Anne Yaş	30 Yaş ve altı	150	13.76	2.76	12.680	0.005*
	31-35 Yaş	88	13.75	2.29		
	36-40 Yaş	55	13.21	2.40		
	40 Yaş üzeri	78	12.66	2.99		
Anne Eğitim Düzeyi	Okur-Yazar	9	11.56	3.84	11.344	0.023*
	İlkokul	50	12.90	2.85		
	Ortaokul	27	12.47	3.18		
	Lise	85	13.56	2.89		
	Üniversite	200	13.75	2.34		
Baba Yaş	30 Yaş ve altı	70	14.43	2.18	20.9881	<0.001*
	31-35 Yaş	104	13.56	2.78		
	36-40 Yaş	71	13.24	2.59		
	40 Yaş üzeri	126	12.92	2.77		
Baba Eğitim Düzeyi	İlkokul	45	12.62	2.66	8.747	0.033*
	Ortaokul	21	12.85	3.38		
	Lise	76	13.51	2.99		
	Üniversite	229	13.64	2.48		
Ekonomik Durumu	Orta	147	12.98	3.01	6.714	0.010*
	İyi	195	13.87	2.30		
	Çok İyi	29	12.97	2.89		

Bebek Bakımı Hakkında Bilgi	Var	280	13.53	2.56	0.638	0.727
	Yok	15	13.05	2.72		
	Kısmen	76	13.20	3.10		
Evlilik Süresi	1 yıldan az	7	13.86	1.77	19.533	0.001*
	1-5 Yıl	111	14.27	2.15		
	6-10 Yıl	104	12.90	3.05		
	11-15 Yıl	74	13.50	2.44		
	16 ve üzeri	75	12.89	2.87		
<i>Mann-Whitney U</i>						
Gebeliğe karar verme şekli	Planlı Gebelik	305	13.70	2.52	-4.060	<0.001*
	Plansız Gebelik	66	12.24	3.06		
Evllenme Şekli	Görücü Usulü	171	13.22	3.07	-0.398	0.691
	Anlaşarak	200	13.63	2.28		

İlişki niteliğinin alt boyutlarından sosyal destek toplam puanının iki ve ikiden fazla seçenekli demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek için yapılan *Kruskall Wallis* ve *Mann-Whitney U* testi sonucunda anne yaşı, anne eğitim durumu, baba yaş, baba eğitim durumu, ekonomik durum ve evlilik süresine göre oluşan gruplar arasında sosyal destek toplam puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p < 0.05$).

İstatistiksel olarak farklılık tespit edilen değişkenler için hangi grupları arasında farklılık olup olmadığını belirlemek için yapılan parametrik olmayan çoklu karşılaştırma testi sonucunda anne yaşa göre oluşan gruplardan “30 Yaş ve altı-40 Yaş ve üzeri”, “31-35 Yaş-40 Yaş ve üzeri” ve “30 Yaş ve altı-36-40 Yaş” grupları arasında sosyal destek toplam puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık belirlenmiştir ($p < 0.05$). Anne eğitim durumuna göre oluşan gruplarda, “Okuryazar-Üniversite”, “Okuryazar-Lise”, “Ortaokul-Üniversite” ve “Ortaokul-Lise” grupları arasında sosyal destek toplam puanları farklılık göstermektedir ($p < 0.05$). Baba yaşa göre oluşan gruplardan “30 Yaş ve

altı-40 Yaş ve üzeri”, ve “30 Yaş ve altı-36-40 Yaş” grupları arasında sosyal destek toplam puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık belirlenmiştir ($p<0.05$). Baba eğitim durumuna göre oluşan gruplarda, “İlkokul-Üniversite” grupları arasında sosyal destek toplam puanları farklılık göstermektedir ($p<0.05$). Ekonomik duruma göre oluşan gruplar için “Orta-İyi” grupları arasında sosyal destek toplam puanları açısından farklılık belirlenmiştir ($p<0.05$). Evlilik süresine göre oluşan gruplara bakıldığında ise “1-5 Yıl-16 Yıl ve üzeri” ve “1-5 Yıl-6-10 Yıl” grupları arasında sosyal destek puanları istatistiksel olarak anlamlı bir farklılıklar vardır ($p<0.05$).

Tablo 13. Çatışma İçin Kruskal-Wallis ve Mann-Whitney U Testi Sonuçları

<i>Değişken</i>	<i>Kategori</i>	<i>n</i>	<i>Ort</i>	<i>SS</i>	<i>Kruskal Wallis</i>	
					<i>Test değeri</i>	<i>p</i>
Anne Yaş	30 Yaş ve altı	150	21.46	4.96	0.926	0.819
	31-35 Yaş	88	21.65	4.76		
	36-40 Yaş	55	21.37	5.06		
	40 Yaş üzeri	78	21.97	5.30		
Anne Eğitim Düzeyi	Okur-Yazar	9	24.04	4.65	7.373	0.117
	İlkokul	50	22.39	4.65		
	Ortaokul	27	23.12	4.66		
	Lise	85	21.40	5.06		
	Üniversite	200	21.18	5.05		
Baba Yaş	30 Yaş ve altı	70	21.03	4.33	2.015	0.569
	31-35 Yaş	104	21.45	5.34		
	36-40 Yaş	71	22.06	4.54		
	40 Yaş üzeri	126	21.79	5.29		
Baba Eğitim Düzeyi	İlkokul	45	23.01	4.64	7.276	0.064
	Ortaokul	21	23.28	5.93		

	Lise	76	21.17	5.03		
	Üniversite	229	21.32	4.90		
Ekonomik Durumu	Orta	147	21.73	5.16		
	İyi	195	21.59	4.73	0.100	0.752
	Çok İyi	29	21.04	5.88		
Bebek Bakımı Hakkında Bilgi	Var	280	21.61	5.02		
	Yok	15	21.27	5.09	0.083	0.960
	Kısmen	76	21.63	4.91		
Evlilik Süresi	1 yıldan az	7	21.57	3.46		
	1-5 Yıl	111	20.90	4.43		
	6-10 Yıl	104	22.57	5.24	6.450	0.168
	11-15 Yıl	74	21.43	5.41		
	16 Ve üzeri	75	21.47	5.01		
<i>Mann-Whitney U</i>						
Gebeliğe Karar Verme Şekli	Planlı Gebelik	305	21.48	4.94	-1.172	0.242
	Plansız Gebelik	66	22.19	5.18		
Evllenme Şekli	Görücü Usulü	171	21.88	5.13	0.961	0.336
	Anlaşarak	200	21.37	4.87		

İlişki niteliğinin alt boyutlarından çatışma toplam puanının iki ve ikiden fazla seçenekli demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini tespit için yapılan *Kruskall Wallis* ve *Mann-Whitney U* testi sonucunda hiçbir demografik değişkene göre oluşan gruplar arasında çatışma toplam puanı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($p>0.05$).

Tablo 14. Derinlik İçin Kruskal-Wallis ve Mann-Whitney U Testi Sonuçları

<i>Değişken</i>	<i>Kategori</i>	<i>n</i>	<i>Ort</i>	<i>SS</i>	<i>Kruskal Wallis</i>	
					<i>Test değeri</i>	<i>p</i>
Anne Yaş	30 Yaş ve altı	150	14.19	2.33	9.791	0.020*
	31-35 Yaş	88	13.60	2.61		
	36-40 Yaş	55	13.60	2.49		
	40 Yaş üzeri	78	13.01	3.11		
Anne Eğitim Düzeyi	Okur-Yazar	9	13.61	2.23	0.991	0.911
	İlkokul	50	13.44	3.23		
	Ortaokul	27	13.66	2.28		
	Lise	85	13.79	2.67		
	Üniversite	200	13.76	2.52		
Baba Yaş	30 Yaş ve altı	70	14.87	1.72	24.317	<0.001*
	31-35 Yaş	104	13.81	2.56		
	36-40 Yaş	71	13.24	2.69		
	40 Yaş üzeri	126	13.26	2.86		
Baba Eğitim Düzeyi	İlkokul	45	13.32	2.71	2.133	0.545
	Ortaokul	21	13.74	2.49		
	Lise	76	13.84	2.54		
	Üniversite	229	13.75	2.66		
Ekonomik Durumu	Orta	147	13.23	3.00	6.772	0.009*
	İyi	195	14.16	2.22		
	Çok İyi	29	13.14	2.64		
Bebek Bakımı Hakkında Bilgi	Var	280	13.84	2.48	1.659	0.436
	Yok	15	13.00	2.97		
	Kısmen	76	13.39	3.02		

	1 yıldan az	7	13.71	3.30		
Evlilik Süresi	1-5 Yıl	111	14.66	1.91		
	6-10 Yıl	104	13.24	2.73	29.567	<0.001*
	11-15 Yıl	74	13.87	2.44		
	16 Ve üzeri	75	12.82	3.06		
<i>Mann-Whitney U</i>						
Gebeliğe Karar Verme Şekli	Planlı Gebelik	305	13.91	2.49	-3.072	0.002*
	Plansız Gebelik	66	12.81	3.03		
Evllenme Şekli	Görücü Usulü	171	13.75	2.55	-0.162	0.872
	Anlaşarak	200	13.68	2.69		

İlişki niteliğinin alt boyutlarından derinlik toplam puanının iki ve ikiden fazla seçenekli demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek için yapılan *Kruskall Wallis* ve *Mann-Whitney U* testi sonucunda anne yaşı, baba yaşı, ekonomik durum ve evlilik süresine göre oluşan gruplar arasında derinlik toplam puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p<0.05$).

İstatistiksel olarak farklılık tespit edilen değişkenler için hangi grupları arasında farklılık olup olmadığını saptamak için yapılan parametrik olmayan çoklu karşılaştırma testi sonucunda anne yaşa göre oluşan gruplardan “30 Yaş ve altı-40 Yaş ve üzeri” grupları arasında derinlik toplam puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık belirlenmiştir ($p<0.05$). Baba yaşa göre oluşan gruplardan “30 Yaş ve altı-40 Yaş ve üzeri”, “30 Yaş ve altı-31-35 Yaş” ve “30 Yaş ve altı-36-40 Yaş” grupları arasında derinlik toplam puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık belirlenmiştir ($p<0.05$). Ekonomik duruma göre oluşan gruplar için “Orta-İyi” grupları arasında derinlik toplam puanları açısından farklılık belirlenmiştir ($p<0.05$). Evlilik süresine göre oluşan gruplara bakıldığında ise “1-5 Yıl-16 Yıl ve üzeri” ve “1-5 Yıl-6-10 Yıl” grupları arasında derinlik puanları istatistiksel olarak anlamlı bir farklılıklar vardır ($p<0.05$).

Tablo 15. Evlilikte Uyum İçin Kruskal-Wallis ve Mann-Whitney U Testi Sonuçları

<i>Değişken</i>	<i>Kategori</i>	<i>n</i>	<i>Ort</i>	<i>SS</i>	<i>Kruskal Wallis</i>	
					<i>Test değeri</i>	<i>p</i>
Anne Yaş	30 Yaş ve altı	150	44.82	10.54	5.569	0.129
	31-35 Yaş	88	45.79	7.83		
	36-40 Yaş	55	43.50	8.68		
	40 Yaş üzeri	78	42.74	11.47		
Anne Eğitim Düzeyi	Okur-Yazar	9	42.50	11.28	3.044	0.550
	İlkokul	50	43.28	11.76		
	Ortaokul	27	41.74	10.76		
	Lise	85	44.79	9.71		
	Üniversite	200	44.99	9.36		
Baba Yaş	30 Yaş ve altı	70	47.01	9.47	13.366	0.004*
	31-35 Yaş	104	44.77	9.83		
	36-40 Yaş	71	44.10	9.54		
	40 Yaş üzeri	126	42.87	10.29		
Baba Eğitim Düzeyi	İlkokul	45	43.25	10.95	3.403	0.333
	Ortaokul	21	41.58	10.84		
	Lise	76	44.83	8.85		
	Üniversite	229	44.77	9.99		
Ekonomik Durumu	Orta	147	41.96	11.13	13.675	<0.001*
	İyi	195	46.32	8.56		
	Çok İyi	29	44.06	9.73		
Bebek Bakımı Hakkında Bilgi	Var	280	45.16	9.23	8.293	0.016*
	Yok	15	39.53	8.79		

	Kısmen	76	42.64	12.09		
Evlilik Süresi	1 yıldan az	7	49.43	3.05		
	1-5 Yıl	111	46.47	9.05		
	6-10 Yıl	104	42.97	10.84	12.572	0.014*
	11-15 Yıl	74	44.77	7.89		
	16 Ve üzeri	75	42.56	11.45		
<i>Mann-Whitney U</i>						
Gebeliğe Karar Verme Şekli	Planlı Gebelik	305	45.54	9.20	-4.445	<0.001*
	Plansız Gebelik	66	39.22	11.54		
Evlilik Şekli	Görücü Usulü	171	44.48	10.11	-0.306	0.760
	Anlaşarak	200	44.36	9.81		

Evlilik uyum ölçeği toplam puanının iki ve ikiden fazla seçenekli demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek için yapılan *Kruskall Wallis* ve *Mann-Whitney U* testi sonucunda, baba yaşı, ekonomik durum, bebek bakımı hakkında bilginiz var mı, kaç yıldır evlisiniz ve gebeliğe nasıl karar verdiniz sorusuna göre oluşan gruplar arasında evlilik uyumu toplam puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p<0.05$).

İstatistiksel olarak farklılık tespit edilen değişkenler için hangi grupları arasında farklılık olup olmadığını saptamak için yapılan parametrik olmayan çoklu karşılaştırma testi sonucunda babanın yaşı için 30 yaş ve altı-31-35 yaş, 30 yaş ve altı-36-40 yaş, 30 yaş ve altı-40 yaş üzeri grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p<0.05$). Ekonomik duruma göre oluşan gruplar için ise “orta-iyi” grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p<0.05$). Bebek bakımı hakkında bilginiz var mı sorusunda oluşan gruplar için ise de evet-hayır grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0.05$). Kaç yıldır evlisiniz de oluşan gruplar da ise “1 yıldan az-16 yıl ve üzeri” “1-5 yıl-6-10 yıl” ve “1-5 Yıl-16 Ve üzeri” grupları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p<0.05$)

Tablo 16. Anlaşp Anlaşmama İçin Kruskal-Wallis Ve Mann-Whitney U Testi Sonuçları

<i>Değişken</i>	<i>Kategori</i>	<i>n</i>	<i>Ort</i>	<i>SS</i>	<i>Kruskal Wallis</i>	
					<i>Test değeri</i>	<i>p</i>
Anne Yaş	30 Yaş ve altı	150	33.14	8.61	6.191	0.103
	31-35 Yaş	88	34.10	6.28		
	36-40 Yaş	55	32.17	6.45		
	40 Yaş üzeri	78	31.62	9.51		
Anne Eğitim Düzeyi	Okur-Yazar	9	31.78	9.55	3.881	0.422
	İlkokul	50	31.61	9.92		
	Ortaokul	27	30.71	8.27		
	Lise	85	33.42	7.79		
	Üniversite	200	33.35	7.53		
Baba Yaş	30 Yaş ve altı	70	34.80	7.61	11.009	0.012*
	31-35 Yaş	104	33.08	8.08		
	36-40 Yaş	71	32.87	7.58		
	40 Yaş üzeri	126	31.73	8.39		
Baba Eğitim Düzeyi	İlkokul	45	31.98	9.00	3.017	0.389
	Ortaokul	21	31.20	8.60		
	Lise	76	33.24	7.17		
	Üniversite	229	33.13	8.10		
Ekonomik Durumu	Orta	147	30.96	8.99	13.054	0.001*
	İyi	195	34.42	6.88		
	ok İyi	29	32.59	8.46		
Bebek Bakımı Hakkında Bilgi	Var	280	33.54	7.49	7.292	0.026*
	Yok	15	30.03	6.55		

	Kısmen	76	31.13	9.84		
Evlilik Süresi	1 yıldan az	7	37.00	2.45		
	1-5 Yıl	111	34.40	7.61		
	6-10 Yıl	104	31.82	8.73	11.550	0.021*
	11-15 Yıl	74	33.34	6.09		
	16 Ve üzeri	75	31.39	9.27		
<i>Mann-Whitney U</i>						
Gebeliğe Karar Verme Şekli	Planlı Gebelik	305	33.73	7.53	-4.049	<0.001*
	Plansız Gebelik	66	29.08	9.27		
Evlilik Şekli	Görücü Usulü	171	33.02	8.11	-0.244	0.807
	Anlaşarak	200	32.81	8.02		

Evlilikte uyum alt boyutlarından anlaşılma puanlarının iki ve ikiden fazla seçeneğe sahip demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek için yapılan Kruskal Wallis ve Mann-Whitney U testi sonucunda, baba yaşı, ekonomik durum, bebek bakımı hakkında bilginiz var mı, kaç yıldır evlisiniz ve gebeliğe nasıl karar verdiniz sorusuna göre oluşan gruplar arasında anlaşılma puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p<0.05$).

İstatistiksel olarak farklılık tespit edilen değişkenler için hangi grupları arasında farklılık olup olmadığını saptamak için yapılan parametrik olmayan çoklu karşılaştırma testi sonucunda babanın yaşına göre “30 yaş ve altı - 31-35 yaş”, “30 yaş ve altı - 40 yaş üzeri” grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p<0.05$). Ekonomik duruma göre ise sadece “iyi-orta” toplam puanları arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p<0.05$). Bebek bakımı hakkında bilginiz var mı sorusunda ise oluşan gruplardan ise “evet-hayır” grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p<0.05$). Evlilik yılına gelindiğinde ise; “1 yıldan az-16 ve üzeri”, “1-5 yıl-6-10 yıl” ve “1-5 yıl-16 ve üzeri” grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p<0.05$).

Tablo 17. İlişki Tarzı İçin Kruskal-Wallis Ve Mann-Whitney U Testi Sonuçları

<i>Değişken</i>	<i>Kategori</i>	<i>n</i>	<i>Ort</i>	<i>SS</i>	<i>Kruskal Wallis</i>	
					<i>Test değeri</i>	<i>p</i>
Anne Yaş	30 Yaş ve altı	150	11.68	2.69	2.645	0.450
	31-35 Yaş	88	11.69	2.33		
	36-40 Yaş	55	11.33	3.08		
	40 Yaş üzeri	78	11.13	2.72		
Anne Eğitim Düzeyi	Okur-Yazar	9	10.73	2.89	2.804	0.591
	İlkokul	50	11.66	2.59		
	Ortaokul	27	11.03	2.85		
	Lise	85	11.37	2.62		
	Üniversite	200	11.63	2.70		
Baba Yaş	30 Yaş ve altı	70	12.21	2.52	9.696	0.021*
	31-35 Yaş	104	11.69	2.59		
	36-40 Yaş	71	11.23	2.85		
	40 Yaş üzeri	126	11.13	2.67		
Baba Eğitim Düzeyi	İlkokul	45	11.27	2.59	4.143	0.246
	Ortaokul	21	10.38	2.89		
	Lise	76	11.59	2.56		
	Üniversite	229	11.64	2.70		
Ekonomik Durumu	Orta	147	11.00	2.87	7.467	0.006*
	İyi	195	11.90	2.43		
	Çok İyi	29	11.47	2.89		
Bebek Bakımı Hakkında Bilgi	Var	280	11.62	2.58	7.970	0.019*
	Yok	15	9.50	2.73		

	Kısmen	76	11.51	2.89		
Evlilik Süresi	1 yıldan az	7	12.43	1.81		
	1-5 Yıl	111	12.07	2.35		
	6-10 Yıl	104	11.15	2.73	7.867	0.097
	11-15 Yıl	74	11.43	2.75		
	16 Ve üzeri	75	11.17	2.93		
Mann-Whitney U						
Gebeliğe Karar Verme Şekli	Planlı Gebelik	305	11.81	2.50	-4.221	<0.001*
	Plansız Gebelik	66	10.14	3.02		
Evllenme Şekli	Görücü Usulü	171	11.46	2.67	-0.331	0.741
	Anlaşarak	200	11.56	2.68		

Evlilikte uyum alt boyutlarından ilişki tarzı toplam puanının iki ve ikiden fazla seçenekli demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek için yapılan Kruskal Wallis ve Mann-Whitney U testi sonucunda, baba yaşı, ekonomik durum, bebek bakımı hakkında bilginiz var mı, ve gebeliğe nasıl karar verdiniz sorusuna göre oluşan gruplar arasında ilişki tarzı toplam puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p<0.05$).

İstatistiksel olarak farklılık tespit edilen değişkenler için hangi grupları arasında farklılık olup olmadığını saptamak için yapılan parametrik olmayan çoklu karşılaştırma testi sonucunda babanın yaşına göre “30 yaş ve altı-36-40 yaş” ve “30 yaş ve altı-40 yaş ve üzeri” grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p<0.05$). Ekonomik duruma göre ilişki tarzı toplam puanlarının sadece “orta-iyi” gruplarına göre değiştiği belirlenmiştir ($p<0.05$). Bebek bakımı hakkında bilginiz var mı sorusuna göre oluşan gruplarda ise “evet-hayır” ve “hayır-kısmen” grupları için ilişki tarzı toplam puanlarının farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<0.05$).

5. TARTIŞMA

Araştırmanın tespitine göre evlilikte uyum düzeyi, evlilik süresi, ekonomik düzey, gebeliğe planlı karar verebilmek, bebek bakımı hakkında önceden bilgi sahibi olmak ve annenin eğitim düzeyi kadının annelik fonksiyonunu etkilemektedir.

Annenin öz bakım becerisi ile gebeliğin şekli ve ekonomik durum arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Konya ilinde gerçekleyen araştırmamızın katılımcılarından elde ettiğimiz verilere göre ekonomik durumu “Orta-İyi” olanlar ve gebeliğe eşle beraber karar veren annelerin öz bakım becerisi yüksektir. Ekonomik durumun iyi olması evde kullanılan ve hayatı kolaylaştıran aletlerin alınmasını sağladığı için annenin iş yükünün hafiflemesine olanak sağlar. İş yükü hafifleyen anne kendine daha çok zaman ayırır ve öz bakım becerisi gelişir (Ök, 1996). Ayrıca eğitim ve sağlık hizmetlerinden yararlanma ile ekonomik durum arasında doğrudan bir ilişki vardır. Ekonomik durumu iyi olan ailelere rahatlıkla eğitim ve sağlık hizmetlerinden yararlanmaktadır (Yazıcı,1995). Sağlıklı olan ve sağlıklı bir bebeğe sahip olan annelerin de öz bakım becerisi gelişir. Ekonomik durumun iyi olması sosyal ve aktif bir yaşama da olanak sağlar. Aktaş ve Karaçam (2017)’ın yaptıkları çalışmaya göre ekonomik durumun kötü olması annelik öz bakım becerisini olumsuz yönde etkilemektedir. Sosyal destek ile ekonomik durum ve bebek bakımı arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Ekonomik durumu iyi olan annelerin aldığı sosyal destek daha yüksektir. Literatürde sosyal destek azlığının postpartum depresyona neden olduğunu belirten birçok çalışma mevcuttur (Deveci, 2003; Yıldırım ve ark., 2004; Atasoy ve ark., 2004). Ek olarak ekonomik durumun iyi oluşu sosyal destek olanaklarından yararlanmayı artırır diyebiliriz. Yabancı literatüre baktığımızda da sağlık personellerinden alınan sosyal desteğin postpartum depresyonu ciddi derecede önlediği belirtilmektedir (Hung&Chung, 2001; Chen ve ark., 2007; Heh ve ark., 2004). Ekonomik gücün iyi olması, kadının ihtiyaçlarına ulaşması açısından bir güç kaynağı olarak değerlendirilebilir.

Annelik süreci kadının hayatında fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden pek çok değişimi içeren bir dönemdir. Bu dönemi ilk defa deneyimleyen primipar annelerin bebekli yeni yaşamlarına uyumları farklılıklar gösterir (Barkin ve ark. 2014). Annelerin özellikle acemilik dönemlerinde yeterlilik hissini destekleyecek hizmetlere ulaşabilmeleri, yeni rollerini benimsemelerini kolaylaştırmaktadır. Özkan’ın çalışmasına göre yüksek gelir

düzyeyine sahip olmak bu açıdan avantaj olarak görölmektedir (Özkan, 2010). Gelir düzeyinin düşük olması postpartum dönemde annelerin daha fazla yorgunluk yaşamalarına, kendilerini bakım verme konusunda yetersiz hissetmelerine sebep olmaktadır (Bakker ve ark. 2014). Aktaş ve Karaçam'ın (2017) çalışmasında ekonomik düzeyi düşük olan annelerin öz bakım becerilerinin daha kötü olduğu bildirilmiştir. Literatürdeki ekonomik düzey ve annelik fonksiyonu ilişkisini araştıran çalışmalarda farklı sonuçların da elde edildiği görölmektedir. Barkin ve arkadaşlarının (2018) çalışmasında ekonomik düzey anne için bir güç kaynağı olarak tanımlanmışken, Posmontier'e (2008) göre annenin iyilik halini artıran bir faktördür. Nomaguchi ve arkadaşlarına (2005) göre yüksek gelire sahip çalışan anneler kendilerine, bebeklerine, ailelerine yeterince zaman ayıramadıkları için daha fazla stres yaşamakta ve anneliklerini olumsuz olarak değerlendirmektedirler. Gelir düzeyinin annelik fonksiyonunu etkilemediğini bildiren yayınlar da bulunmaktadır (Özkan ve ark. 2016). Araştırmamızda ekonomik düzeyin annelik fonksiyonu üzerinde etkisi olduğunu, ekonomik düzeydeki her 1 birimlik değişimin annelik fonksiyonu üzerinde 3.238 birimlik bir değişime yol açtığını tespit ettik. Ekonomik düzeyin yüksek olması annenin gerek duyduğu hizmetlere ulaşabilmesi, güvende hissedebilmesi açısından önemlidir ve aile için bir güç kaynağı olarak değerlendirilebilir. Literatürdeki farklı sonuçların kullanılan araştırma tekniklerindeki farklılıklara ve annelerin sosyokültürel farklılıklarına bağlı olabileceği düşünölmüştür.

Araştırmamıza gör ekonomik durum ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişki vardır. Ekonomik durumu "orta" ve "iyi" grupları arasında evlilik uyumunda farklılaşma tespit edilmiştir. Ekonomik durumu iyi olan ailelerde ortan olan ailelere evlilik uyumu yüksek çıkmıştır. Şendil ve Korkut (2008)'un çalışmasına göre de ekonomik durumu düşük olan çiftlerin evlilik ve çift uyumu, ekonomik durumu iyi olan çiftlerden daha düşüktür. Bunun sebebinin ise ekonomik durumun kötölüğünden kaynaklanan stres olduğu düşünölmektedir.

Araştırmanın sonucuna göre gebeliğe eşi ile beraber karar veren kadınların öz bakım becerisinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Timur ve Bekar (2006)'ın "Kadınların Aile Planlaması Yönetimi Kullanma Durumu İle Öz-Bakım Gücü Arasındaki İlişki" isimli çalışmasına göre aile planlaması yapan kadınların öz bakım becerisi aile planlaması yapmayan kadınlara göre daha yüksektir. Bu bulguyu destekleyen çalışmalar da

literatürde yer almaktadır (Caley 1980, Foster and Janssens 1985, Nahcıvan 1994). Planlı olan gebeliklerde anne, kendisini yeni duruma hazırlamaya başlar ve anneliğe uyum sağlamaya odaklanır. Gebeliğe karar verme şeklinin planlı olması annelik fonksiyonunu pozitif yönde etkilediği tespit edilmiştir. Planlı ve isteyerek anne olan kadınların kendilerini gebeliğe ve anneliğe hazırladığı düşünülmektedir. Gebelik döneminde yaşadığı değişimlere uyum sağlayan kadınların anneliğe de uyum sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırma sonuçlarımıza göre annelik fonksiyonu üzerinde ikinci büyük etkiye sahip olan değişken gebeliğe karar verme şeklidir. Gebeliği planlı olan annelerin annelik fonksiyonu puan ortalamaları daha yüksek bulunmuştur. Literatüre göre çiftlerin planlayarak bebek sahibi olmaları bebeğin kabulünü ve yaşamsal uyumu artırmaktadır. Planlayarak gebe kalan annelerin, sürecin getirdiği zorlanmalara daha kolay uyum sağladıkları ve maternal yeterlilik algılarının daha güçlü olduğu gösterilmiştir (Bagherinia ve ark. 2018). Kadının anne olmayı istemesi, bebeğine bağlanmasını, annelik rolünün içselleştirilmesini ve annelik fonksiyonunun artmasını sağlamaktadır (Taylor ve ark. 2005, Fowles ve Horowitz, 2006). İstenmeyen gebeliklerde annelerin ruh sağlığı olumsuz etkilenmekte, bu da annenin kendi bakımı ve bebeğin ihtiyaçlarını karşılamasını zorlaştırmaktadır (McVeigh 2000). Literatürde gebeliğin planlı ya da plansız olmasının annelik fonksiyonunu etkilemediğini bildiren çalışmalar da bulunmaktadır (Shamasbi ve ark. 2020). Eşlerin ebeveyn olmaya birlikte karar vermeleri ve yaşamlarını buna göre düzenlemeleri, annelik veya babalık rollerini benimsemeleri açısından önemlidir ancak tek başına yeterli değildir. Ebeveyn olmaya yüklenen anlam, bireysel farklılıklar, toplumsal değişkenler gibi diğer faktörler de annelik fonksiyonu üzerinde etkilidir. Literatürdeki birbiriyle çelişiyor gibi görünen bilgilerin değerlendirilmesinde bu değişkenler dikkate alınmalıdır.

Evliliğin süresinin evlilik ve uyumu ve annelik fonksiyonu üzerinde de anlamlı bir ilişki söz konusudur. Evlilik süresi artıkça evlilikte uyum ve buna bağlı olarak annelik fonksiyonu yükselir. Ekonomik durum içinde anlamlı farklılaşma tespit edilmiştir. Ekonomik durumun hem evlilikte uyumu hem de annelik fonksiyonunu etkilediği sonucuna varılmıştır. Uçar (2014) ve Çalışır (2003)'ın çalışmalarına göre ekonomik durumun iyi olması anneliğe uyumu yükselttiği tespit edilmiştir. Evliliğin süresi ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Evliliğin ilk yıllarında evlilik

uyumunun düşük olduğu ancak zaman ilerleyip çocuklar evden ayrılınca evlilik uyumunun yükseldiğini ifade eden çalışmalar bulunmaktadır (Anderson, Russel ve Schumm, 1983).

Annelik fonksiyonu, alt boyutları ve evlilikte uyum alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Evlilik uyumu yükseldikçe anneliğe uyum da yükselmektedir. Araştırmamıza benzer nitelikte olduğu düşünölen, Durualp, Kaytez ve Aykanat Girgin (2017)'in çalışmasına göre evlilik doyumunu ile annenin bebeğine bağlanması arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Evliliklerinden mutlu olan annelerin bebeklerine daha fazla zaman ayırdıkları ve daha az stresli bir yaşama sahip oldukları düşünölmektedir.

Araştırmamızda annelik psikolojisi ve bebek bakımı hakkındaki bilgi arasında da anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bebek bakımı hakkındaki bilgi sorusuna “Evet” cevabını verenlerin annelik psikolojisinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Öztürk ve Erci (2016)'nin çalışmasında bebek bakımı hakkında bilgi alan annelerin özgüvenlerinin arttığı tespit edilmiştir. Balaban (2016)'ın ve Batman (2014)'in çalışmaları da bu bulguyu destekler nitelikteki çalışmalardandır. Bebek bakımı hakkında bilgi sahibi olan annelerin annelik fonksiyonunun yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bebek bakımı hakkında bilgi sahibi olmak annenin kendine güven duymasını sağlar. Ayrıca gerekli bilgilere sahip olan annelerin sosyal destek azlığından etkilenmediği düşünölmektedir.

Bebek bakımı ve annelik hakkında önceden bilgi sahibi olmak veya bu konularla ilgili eğitim almış olmak annelik fonksiyonunu olumlu etkilemektedir. Primipar annenin yeni rolüne uyum sağlayabilmesi ve bu süreçteki ihtiyaçlarını giderebilmesi için gerekli bilgiye sahip olması önemlidir (Özkan 2010). Geleneksel çerçevede kadın anneliği kendi annesinden veya çevresinden öğrenir ancak bu öğretiler toplumlar arasında farklılıklar göstermekle birlikte bilgilerin doğrulukları da tartışılır (Mariotti 2012). Bilgin ve Alpar'a (2018) göre geleneksel öğretilerden ziyade doğum öncesinde annelikle ilgili bilimsel eğitimlerin alınması annelik fonksiyonunu olumlu etkilemektedir

Anneliğe uyum ile annenin eğitim düzeyi ve bebek bakımı hakkındaki bilgisi arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Eğitim düzeyi gruplarından “Üniversite-Ortaokul” ve “Üniversite-Okuryazar” grupları ve bebek bakımı hakkında bilgi için “Kısmen-Evet” grupları ile anneliğe uyum arasında anlamlı bir ilişki vardır. Üniversite

mezunu olan ve bebek bakımı hakkında bilgisi olan annelerin anneliğe uyumunun yüksek olduğu belirlenmiştir. Eğitim seviyesi yüksek olan annelerin doğum öncesi dönemde gerekli eğitimleri almaları, ilgili kaynaklardan yararlanmaları anneliğe uyum süreçlerini kolaylaştırdığını söyleyebiliriz. Pınar (2017)'ın çalışmasına göre eğitim düzeyi yüksek olan annelerin anneliğe uyum oranının yüksek olduğu tespit edilmiştir. Tokgöz (2018)'ün tez çalışmasından elde ettiği bulgulara göre de eğitim düzeyi ile anneliğe uyum arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Annenin eğitim düzeyi, ekonomik durum ve bebek bakımı hakkındaki bilgi ile annelik psikolojisi arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bir önceki alt boyut olan annelik öz bakımı ile ekonomik durum arasındaki anlamlı farklılaşma sebepleri annelik psikolojisi ile ekonomik durum için de geçerlidir. Bu çalışmada eğitim düzeyi “ilkokul” olan annelerin annelik psikolojisi alt boyutundan aldıkları puan yüksektir. Demir, Şentürk, Çakmak ve Altay (2016)'ın postpartum depresyon ile ilgili yaptıkları çalışmaya göre annelerin eğitim durumu ile doğum sonrası depresyon geçirmeleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Bu bulguyu destekleyen benzer çalışmalar da mevcuttur. Farklı çıkan bulguların sebebinin araştırmaya katkı sağlayan katılımcılardan kaynaklandığı düşünülmektedir.

Annenin ve babanın eğitim düzeyi ile bebek bakımı hakkındaki bilgileri arasında da anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Literatüre baktığımızda ebeveynlere doğum öncesi dönemde bebek bakımı hakkında bilgi verilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Bal (2014)'ın yapmış olduğu tez çalışmasından elde edilen bulguya göre bebek bakımı hakkında bilgi alan babaların kendilerini yeterli hissetme duyguları yükselmiş ve bebek bakımına katılım sağladıkları ifade edilmiştir.

Evlilikte uyumda ve anlaşıp anlaşamama ile babanın yaşı, ekonomik durum, bebek bakımı hakkındaki bilgi, evlilik süresi ve gebeliğe karar verme şekli arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Yalçın (2014)'ın çalışmasına göre evlilik süresi ile evliliğin genel anlamda nasıl değerlendirildiği arasında anlamlı bir ilişki vardır. Yalçın'ın çalışmasına göre kadınları %50'si anlaşamadıkları konularda “sessiz kalma” tutumunu sergiledikleri görülmüştür. Evlilik süresi uzadıkça konuşarak sorunları halletme veya sözlü tartışmanın yerini şiddetin aldığı belirtilmiştir. Ekonomik durum ile ilgili olarak yine stres faktörünün etkili olduğu düşünülmektedir. Bebek bakımı hakkındaki bilgi ile alakalı olarak bu

konuda bilgi sahibi olmak kişinin kendine güven duymasını sağlar ve etrafa olan ihtiyacı azalır. Bebek bakımı hakkında bilgisi olan kadın bebeğiyle daha özverili vakit geçirdiği için huzurlu olacağı düşünülmektedir. Bu huzurun evlilik üzerinde de olumlu etkilerinin olduğu düşünülmektedir.

Evlilikteki ilişki tarzı ile babanın yaşı, ekonomik durum ve gebeliğe karar verme şekli arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Ekonomik durumu düşük olan çiftlerde stres ve çatışmanın yüksek olması beklenen ve bilinen bir sonuçtur (Bradbury, Fincham ve Beach, 2000).

Evlilikte Uyum Ölçeği'nden alınan puan ile babanın yaşı, ekonomik durum, bebek bakımı hakkındaki bilgi, evlilik süresi ve gebeliğe karar verme şekli arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Araştırmamıza göre babanın yaşı değişkeninde “30 yaş ve altı” ile “31-35 yaş” arasında, “30 yaş ve altı” ile “36-40 yaş” arasında ve “30 yaş altı” ile “40 yaş ve üzeri” grupları arasında evlilik uyumu farklılık göstermektedir.

Gebeliğin planlı veya plansız olması ile evlilik uyumu arasında da anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Huston ve ark. (1991)'nin yaptıkları çalışmaya göre gebeliğin planlanmış veya planlanmamış olması ile evlilik kalitesi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Araştırmanın en çarpıcı bulgusu evlilik uyumu ve ilişki niteliğinin annelik fonksiyonu üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğudur. Evlilikteki uyum arttıkça annelik fonksiyonu yani anneliğe uyumun arttığı tespit edilmiştir. Literatürde bu bulguyu destekleyen çalışmalar bulunmaktadır (Taşkın, 2011; Şirin ve Kavlak, 2015; Koç, Özkan, Bekmezci, 2016).

6. SONUÇ

Araştırmanın Sonuçları

Araştırmamızın amacı kadının anneliğe uyumunda evlilik uyumu ve evliliğin niteliği faktörlerini açıklamak ve analiz etmektir. Etik kurallar çerçevesinde bu amacımızı gerçekleştirdik. Konuyu toplum çerçevesinde ele almayı planladığımız için annelik kavramı yanında babalık kavramı ve babalık rolü tanımlarına da yer verdik. Anneliğe uyumu önemli ölçüde etkilediğini düşündüğümüz evlilik uyumu ve evlilik niteliği kavramlarını açıkladık. İlgili ölçekleri kullanarak bu kavramları analiz ettikten sonra aşağıdaki sonuçları elde ettik.

- ✓ Anneliğe uyum ile ekonomik durum arasında anlamlı bir ilişki vardır. Ekonomik sıkıntı yaşamayan kadınların anneliğe uyum sağlaması daha kolay gerçekleşmektedir.
- ✓ Gebeliğin planlı veya plansız olması anneliğe uyumu etkilemektedir. Planlı gebeliklerde anneliğe uyum düzeyi plansız gerçekleşen gebeliklerdeki anneliğe uyum düzeyine göre daha yüksektir.
- ✓ Annenin eğitim düzeyinin de anneliğe uyumu etkileyen faktörler arasında olduğu tespit edilmiştir.
- ✓ Bebek bakımı hakkında bilgi sahibi olan kadınların anneliğe uyum sürecinin daha kolay gerçekleşmektedir.
- ✓ Babanın eğitim düzeyi anneliğe uyumu etkileyen faktörler arasındadır. Eğitimli olan babanın anneye ve bebek bakımına olan desteği anneliğe uyum sürecini olumlu etkilemektedir.
- ✓ Sosyal destek anneliğe uyum sürecini etkileyen faktörler arasındadır. Sosyal destek alan annelerin anneliğe uyumu daha kolay gerçekleşmektedir.
- ✓ Anneliğe uyum alt boyutları ile evlilikte uyum alt boyutları arasında pozitif bir ilişki vardır. Evlilik uyumunun yüksekliği anneliğe uyumu kolaylaştırmaktadır. Anneliğe uyumun da evlilik uyumunu olumlu etkilediği tespit edilmiştir.
- ✓ Ekonomik durum ve babanın yaşı evliliğin niteliğini etkileyen faktörlerdendir. Ekonomik durumun iyi olması evliliğin niteliğini olumlu yönden etkilemektedir.

- ✓ Çiftlerin yaşı ve eğitim düzeyleri ile evlilik niteliği arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Üniversite eğitim düzeyinde olan çiftlerin ilişki niteliği daha yüksektir.
- ✓ Evlilik süresi ve gebeliğin planlı veya plansız olması ilişki niteliğini etkileyen faktörlerdendir.
- ✓ Evlilik uyumu ile ilgili olarak; literatürde evlilik uyumunu etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Bu araştırmanın sonucuna göre, ekonomik durum evlilik uyumunu etkilemektedir. Bu bulguyu destekleyen çalışmalara tartışma kısmında yer verdik.
- ✓ Araştırmanın konusu ile ilgili olarak bebek bakımı hakkındaki bilgi ve gebeliğe karar verme şekli ile evlilik uyumu arasında ilişki vardır. Bebek bakımı hakkında bilgi sahibi olan annelerin evlilik uyumu daha yüksektir. Gebeliğin planlı gerçekleştiği evliliklerde de evlilik uyumunun yüksek olduğu tespit edilmiştir.
- ✓ Evliliklerinde 1-5 yıl arasında olan çiftlerin evlilik uyumlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmanın istatistiksel sonuçlarına göre evlilik uyumu ve evliliğin niteliği kavramları anneliğe uyumu etkilemektedir. Uyumlu ve nitelikli olan evliliklerde anneliğe uyum daha kolay gerçekleşmektedir. Huzurlu bir ortamda anneliği yaşayan kadın sürece daha kolay uyum sağlar. Bebeğin sağlıklı bir ortamda dünyaya gelmesi de oldukça önemli bir durumdur. Sağlıklı yetişkinliğin temeli çocukluk çağlarında atılmaktadır. Toplum sağlığı açısından da bireylerin sağlıklı olması gerekmektedir. Mutlu aile mutlu bir toplumun oluşmasını sağlar. Bu bağlamda araştırmanın öneri kısmındaki bilgilerin literatüre önemli ölçüde katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Önerileri

- ✓ Ekonomik durumun anneliğe uyumu etkilediğinden dolayı çiftlerin gebelik planlaması yapmadan önce gerekli koşulları sağlaması,
- ✓ Plansız gebeliklerde anneliğe uyumun zor olmasından dolayı çiftlerin aile planlaması yöntemleri hakkında bilgi sahibi olması,

- ✓ Bebek bakımı hakkında bilgi sahibi olmanın ve doğum sürecinin anneliğe uyum sürecini etkilediğinden gebelerin doğuma hazırlık ve bebek bakımı hakkındaki kurslardan yararlanmaları,
- ✓ Babanın anneye sağlayacağı sosyal desteğin öneminden dolayı babanın da gebelik dönemindeki eğitimlere anneye birlikte katılım sağlaması,
- ✓ Çiftlerin evliliklerindeki uyumun anneliğe uyumu etkilediği sonucundan dolayı evliliklerinde uyum sorunu yaşayan çiftlerin çocuk sahibi olmadan önce evliliklerindeki sorunları çözmek için aile danışmanlığı hizmetlerinden yararlanması,
- ✓ Gebelik döneminde yaşanan değişimlerden dolayı anne ve baba adayının uyuma sürecini kolaylaştırmak için danışmanlık hizmetlerinden yararlanması önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Akkaş S.Ç. (2014). *Gebelik Döneminde Eşler Arası Uyum*. Yüksek lisans tezi, Aydın Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Aydın.
- Aktan, N. (2007). Functional status after childbirth: A review of the literature, *Clin Nurs Res*, 16(3), 195-211.
- Aktaş, N., & Karaçam, Z. (2017). Doğum Sonrası Yorgunluk Kadının Öz Bakım Gücü Ve İlişkili Faktörler. *Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastahanesi Dergisi* 27(3):186-196
- Anderson, S.A., Russel, W.R., & Schumm, J. (1983). Perceived marital quality and family life-cycle categories: a further analysis. *Journal Of Marriage and The Family*. 45(2), 127-139.
- Atasoy, N., Bayar, Ü., Sade, H., Konuk, N., Atik, L., Barut, A., Tanrıverdi, A., & Kaya, E. (2004). Doğum sonrası dönemde depresif belirti düzeyini etkileyen klinik ve sosyodemografik risk etkenleri. *Türkiye Klinikleri J Gynecol Obst*, 14, 252-257.
- Aydın, R., Körükcü, Ö., & Kabukçuoğlu, K. (2017) Bir göçmen olarak anneliğe geçiş: riskler ve engeller. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*. 9, 250-262.
- Aydın, R. (2016). *Barkin Annelik Fonksiyonu Ölçeğinin Uyarlanması Ve Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Bachand, L.L., & Caron, S.L. (2001). Ties that bind: A qualitative study of happy longterm marriages. *Contemporary Family Therapy*, 23(1), 105-121.
- Bagherinia, M., Meedya, S., & Mirghafourvand, M. (2018). Association between maternal sense of competence and self-efficacy in primiparous women during postpartum period. *Shiraz E Medical Journal*. (19), 1-8.
- Bakker, M., Beek, A. J., Hendriksen, I. J., Bruinvels, D. J., & van Poppel, M. N. (2014). Predictive factors of postpartum fatigue: A prospective cohort study among working women. *Journal of psychosomatic research*, 77(5), 385-390.
- Bal, S. (2014). *İlk kez babalık deneyimi yaşayan erkeklerin bebek bakımına katılmaya ilişkin görüşleri ve bakıma katılma durumları*. Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Balaban, E. (2016). *Yenidoğan yoğun bakım ünitesinde prematüre bebek annelerine verilen eğitimin anne özgüvenine etkisi*. Yüksek lisans tezi, İstanbul Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Barkin, J. L., Wisner, K. L., & Wisniewski, S. R. (2014). The psychometric properties of the Barkin index of maternal functioning. *Journal of Obstetric, Gynecologic & Neonatal Nursing*, 43(6), 792-802.
- Barkin, J.L., Mckeever, A., Lian, B., & Wisniewski, S. (2018). Corralates of postpartum functioning in low-income obstetric population. *Journal of the American Psychiatric Nurses Association*.23(2): 149-158

- Batman, D. (2014). *Prematüre yenidoğanların ebeveynlerine uygulanan web tabanlı eğitimin bebeğin bakımına yönelik özgüven ve kaygı düzeylerine etkisi*. Yüksek lisans tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Beydağ, K. (2007). Doğum sonu dönemde anneliğe uyum ve hemşirenin rolü, *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni*, 6(6), 479-484.
- Bilgin, Z., & Alpar, Ş. E. (2018). Kadınların maternal bağlanma algısı ve anneliğe ilişkin görüşleri/The relationship between maternal attachment perception of women's maternal role. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 5(1), 6-15.
- Bozok, M. (2017). Türkiye’de Babalı ı Anlamak Serisi-II.
- Bradbury, T.N., Fincham, F.D., & Beach, S.R.H. (2000). Research on the nature and determinants of marital satisfaction: A decade in review. *Journal of Marriage and the Family*, 62, 964-980.
- Caley, JM. Dirksen, M. Engalla, M. (1980). *Conceptual Models for Nursing Practice: The Orem Self-Care Nursing Model*. JP Rieh, C Roy (Ed), Second Edition, Appleton-Century-Crofts New York 303-328.
- Cano, T. (2018) A matter of time: Father involvement and child, cognitive outcomes. *Journal of Marriage and Family*.81(1), 1-21.
- Chen, C-M., Kuo, S-F., Chou, Y-H., Chen, H-C., (2007). Postpartum Taiwanese women: their postpartum depression, social support and health-promoting lifestyle profiles. *Journal of Clinical Nursing*, 16(8),1550-1560.
- Cohen, O.,Geron, Y., & Farchi, A. (2010). A typology of marital quality of enduring marriages in Israel. *Journal of Family Issues*, 31(6), 727-747.
- Crnic, KA., Greenberg, MT., Ragozin, AS. (1983). Effects of stress and social support on mothers and premature and full-term infants, *Child Development*, 54, 209- 217.
- Çakır, S. (2008). *Evli Bireylerin Evlilik Uyumlarının Ana-Babalarına Bağlanma Düzeyleri ve Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çalışır, H. (2003). *İlk Kez Anne Olan Kadınların Annelik Rolü Başarımlarını Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi*. Doktora tezi, Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Çelik, E. (2009). *Evli Öğretmenlerin Bağlanma Stili, Denetim Odağı ve Bazı Nitelikleri Açısından Evlilik Uyum Düzeylerinin İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi(yayınlanmamış), Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Demir, S., Sentürk, M. B., Çakmak, Y., & Altay, M. (2016). Postpartum depression and associated factors in patients who admitted to our clinic to make child birth. *Haseki Tıp Bulteni*, 54(2).
- Demiray, Ö. (2006). *Evlilikte uyumun demografik özelliklere göre incelenmesi*. Yüksek lisans tezi(yayınlanmamış), Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.
- Demirbaş, H., & Kadioğlu, H. (2014). Prenatal dönemdeki kadınların gebeliğe uyumu ve ilişkili faktörler. *Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*. (4), 200- 206.

- Demirezen, R. D. (2016). *Gebelikte Annelik Rolü ve Gebeliğin Kabulünün Evlilik Uyumuna Etkisi*. Yüksek lisans tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
- Demren, Ç. (2001). *Ataerkillik ve Erkeklik Biçimlerinin Karşılıklı İlişkileri ve Etkileşimleri*. Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Deveci, A. (2003). Postpartum psikiyatrik bozukluklar. *Birinci Basamak İçin Psikiyatri* (2) 3, 42-46.
- Doyurgan, TK. (2009). *Gebelik ve Gebelik Sonrası Dönemdeki Kadınların Uyum Düzeyleri*. Yüksek lisans tezi, Ondokuzmayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Durualp, E., Kaytez, N., Aykanat Girgin, B., (2017). Evlilik doyumunu ve maternal bağlanma arasındaki ilişkinin incelenmesi, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 18(2), 129-138
- Erbek, E., Beştepe, E., Akar, H., Eradamlar, N., Alpkan, R., L. (2005). Evlilik uyumu. *Düşünen Adam*, 18(1): 39 – 47.
- Ersanlı, K., & Kalkan, M. (2008). *Evlilik ilişkilerini geliştirme. Kuram ve uygulama*. 1. Basım, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara:
- Edathumparambil, B. (2017). *Strangers to Spouses: A Study of the Relationship Quality in Arranged Marriages in India*. Eugene, Oregon: Wipf and Stock Publishers.
- Foster, PC. Janssens, NP. (1985). Dorothea E. Orem: Nursing Theories, *The Base For Professional Nursing Practice*. Hall P (Ed), Second Edition, 124-131.
- Fowles, E. R., & Horowitz, J. A. (2006). Clinical assessment of mothering during infancy. *Journal of Obstetric, Gynecologic & Neonatal Nursing*, 35(5), 662-670.
- Gholizadeh Shamasbi, S., Barkin, J. L., Ghanbari-Homayi, S., Eyvazzadeh, O., & Mirghafourvand, M. (2020). The relationship between maternal functioning and mental health after childbirth in Iranian women. *International journal of environmental research and public health*, 17(5), 1558.
- Goldberg, W.A. (1988), "Introduction: Perspectives on the Transition to Parenthood" *The Transition to Parenthood: Current Theory and Research*. Cambridge University Press. 1-22
- Gottlieb, B. H., & Pancer, S. M. (1988). Social Networks and the Transition to Parenthood. In G. Y. Michaels & W. A. Goldberg (Eds.), *The Transition to Parenthood: Current Theory and Research* (pp. 235-269). Cambridge, England: Cambridge University Press.
- Gottman, J. (1994). Why marriages succeed or fail: *What you can learn from the breakthrough research to make your marriage last*. New York: Simon & Schuster.
- Gül, Ş. (2019). *3-6 Yaş Çocuğu Olan Ebeveynlerin Babalık Rolüne İlişkin Algılarının Ve Babalık Rolünün Yeterliliğine Dair Görüşlerinin İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Güleç, D., Kavlak, O., Sevil, Ü. (2014). Ebeveynlerin doğum sonu yaşadıkları duygusal sorunlar ve hemşirelik bakımı, *HEAD*, 11(1):54-60

- Hall, L.A. Gurley, D.N. Sachs, B. Kryscio, R.J. (1991). Psychosocial predictors of maternal depressive symptoms, parenting attitudes, and child behavior in single-parent families. *Nursing Research*, 40, 214–216.
- Harris, V. W., Skogrand, L., & Hatch, D. (2008). Role of friendship, trust, and love in strong Latino marriages. *Marriage & Family Review*, 44(4), 455-488.
- Heh, S.S., Coombes, L., Barlett, H., (2004). The association between depressive symotoms and social support in Taiwanese women during the month. *Int J Nursing Stud* 41(5), 573- 579.
- Hicks, M. W., & Platt, M. (1970). Marital happiness and stability: A review of research in the 1960s. *Journal of Marriage and the Family*, 32(4), 553-574.
- Hung, CH., & Chung, H.H. (2001). The effects of postpartum stress and social support on postpartum women’s health status. *Journal of Advanced Nursing* 36(5), 676-684.
- Huston, L., & Vangelesti, A.L. (1991). Socioemotional behavior and satisfaction in marital relationships: A longitudinal study. *Journal of Personality and Social Psychology*, 721-733.
- Hünler, O. S., & Gençöz, T. (2003). Boyun Eğici Davranışlar ve Evlilik Doyumu İlişkisi: Algılanan Evlilik Problemleri Çözümünün Rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 18(51), 99-108.
- Işinsu – Halat, M. (2009). *Yatırım kuramı bağlamında evli çiftlerde uyum, nedensel ve sorumluluk yüklemeleri ile yalnızlık arasındaki bağlantılar*, Doktora tezi(yayınlanmamış), Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ivrendi, A., & Isikoglu, N. (2010). *A Turkish view on fathers’ involvement in children’s play*. *Early Childhood Education Journal*, 37(6), 519–526. <https://doi.org/10.1007/s10643-010-0376-2> adresinden alınmıştır.
- Johnson, D.R., Amazola TO. & Booth, A. (1992). Stability and developmental change in marital qality: A three wave panel analysis. *Journal Of Marriage and the Family*, 54, 582-594.
- Kalkan, M. (2002). *Evlilik ilişkisini geliştirme programının, evlilerin evlilik uyum düzeyine etkisi*, Doktora tezi(yayınlanmamış), Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Kanığ, M., & Eroğlu, K. (2019). Gebelerde algılanan sosyal destek düzeyi ve etkileyen faktörler. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 16(2),125-133.
- Karasar, N. (2015). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın ve Dağıtım.
- Kapucı, O. (2014). *Evli Çiftlerin Evlilik Kalitesi ve Bağlanma Stillerinin Demografik Özellikler Açısından İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kiehl, E. M., & White, M. A. (2003). Maternal adaptation during childbearing in Norway, Sweden and the United States. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 17(2), 96-1

- Kılıçaslan, A. (2007). *Ebeveynliğe geçiş döneminin çeşitli doğum öncesi ve doğum sonrası etkenler açısından incelenmesi*. Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Koç, Ö., Özkan, H., & Bekmezci, H. (2016). Annelik rolü ve ebeveynlik davranışı arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. *İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hast. Dergisi* 6(2):143-150
- Korukcu, Ö., & Kukulcu, K. (2017). The effect of the mindfulness-based transition to motherhood program in pregnant women with preterm premature rupture of membranes. *Health Care for Women International*, 38, 765-785.
- Kotaman, H. (2008). Türk ana babalarının çocuklarının eğitim öğretimlerine katılım düzeyleri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 135-149.
- Kuzgun, Y. S. (2004). Kadınların Çalışmasına Karşı Tutum ve Dini Yönelim Arasındaki İlişki. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(1): 14-27.
- Lamb, M. E. (2010). *The Role Of Father In Children Development*. Fifth Edition. *United States Of America: John Wiley & Sons, Inc.*
- Locke, H.J, & Wallace, K. M. (1959) Short Marital-Adjustment and Prediction Tests: *Validity Marriage and Family Living*, 21(3), 251-255
- Locke, E. A. (1968). Toward a theory of task motivation and incentives. *Organizational behavior and human performance*, 3(2), 157-189.
- Mariotti, P. (2012). *The maternal lineage: identification, desire, and transgenerational issues*. London New York: Routledge
- Marsiglio, W., Amato, P., Day, R. D., & Lamb, M. E. (2000). Scholarship on fatherhood in the 1990s and beyond. *Journal of marriage and family*, 62(4), 1173-1191.
- McVeigh, C. A. (2000). Anxiety and functional status after childbirth. *Australian College of Midwives Incorporated Journal*, 13(1), 14-18.
- Miller, T., & Tunçer, G. (2010). *Annelik duygusu: Mitler ve deneyimler*. İletişim.
- Mucuk, Ö., Özkan, H., & Karakoç, H. (2016). Annelik rolü ve ebeveynlik davranışı arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. *İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hast. Dergisi*, 6,143- 150.
- Nahcivan, N. (1994). Geçerlik ve güvenilirlik çalışması: öz-bakım gücü ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması. *Hemşirelik Bülteni* 7(33): 109-118.
- Nomaguchi, K. M., Milkie, M. A., & Bianchi, S. M. (2005). Time strains and psychological well-being: Do dual-earner mothers and fathers differ?. *Journal of Family Issues*, 26(6), 756-792.
- Ök, M. (1996). Toplum ve Aile, *Eğitim-Sanat-Kültür Dergisi*, 132, 45-50.
- Özabacı, N. (2007). *İlişki Niteliği Ölçeği: Bir Uyarlama Çalışması IV*. Ulusal Aile ve Evlilik Terapileri Kongresi, 16-18 Mart, İstanbul.
- Özdemir-Kemahli, H. P. (2019). *Yüksek Nitelikli Evlilikler Yaratmak: Mutlu Çiftlerin Deneyimleri Üzerine Bir Araştırma*, Doktora tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Özgüven, İ. E. (2000). *Evlilik ve Aile Terapisi*, Ankara. PDREM (Psikolojik Danışma Rehberlik Eğitim Merkezi Yayını).
- Özgüven, İ. E. (2001). *Ailede İletişim ve Yaşam*. Ankara. Pdrem Yayınları.
- Özkan, H. (2010). *Annelik Kimlik Gelişimi Eğitiminin Primiparların Annelik Rolü Kazanımına ve Bebeğim Algısına Etkisi*. Doktora tezi, Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Özkan, H., & Polat, S. (2011). Annelik davranışını öğrenme süreci ve hemşirelik desteği. *Bozok Tıp Dergisi*, 1(3), 5-9.
- Özkan, S. Serçekuş, P. (2017). *Anne olmanın psikososyal yönü. Kadın Sağlığı Sorunlarının Psikosomatik Yansımaları*. Detay Yayıncılık. 1. Baskı. Ankara
- Öztürk, S., & Behice, E. R. C. İ. (2016). Postpartum dönemdeki primipar annelere loğusa ve yenidoğan bakımı konusunda verilen eğitimin annelik özgüvenine etkisi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(2), 25-31.
- Özkan, S., Türkcü, S.G., Kayhan, Ö., Serçekuş, P., & Sevil, Ü. (2016). Doğum yapan anne ve eşlerin fonksiyonel durumları. *1. Uluslararası Kadın Çocuk Sağlığı ve Eğitimi Kongresi*. Koceeli. 153-155.
- Pınar, Ş. (2017). *Yeni çocuk sahibi olmuş ebeveynlerin anne-baba rolüne hazır durumu ile sosyodemografik özelliklerinin karşılaştırılması*, Yüksek lisans tezi, İstanbul Medipol Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Pierce, G. R., Sarason, I. G., & Sarason, B. R. (1991). General and relationship-based perceptions of social support: Are two constructs better than one? *Journal of personality and social psychology*, 61(6), 1028.
- Posmontier, B. (2008). Functional status outcomes in mothers with and without postpartum depression. *Journal of midwifery & women's health*, 53(4), 310-318.
- Kublay, D., & Oktan, V. (2015). Evlilik Uyumu: Değer Tercihleri ve Öznel Mutluluk Açısından İncelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5 (44), 25-35.
- Kumcağız, H., Demir, Y., & Yılmaz, M. (2020). Relationship between Marital Adjustment and Wellbeing of Married Individuals. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 52 (52), 371-383. <https://doi.org/10.15285/maruaebd.647150>
- Kuşcu, B. (2019). *Bireylerin evlilik uyumlarının psikolojik esneklik, affetme ve benlik kurgusu açısından incelenmesi*, Yüksek lisans tezi(yayımlanmamış). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Premberg, Å., Hellström, A. L., & Berg, M. (2008). Experiences of the first year as father. *Scandinavian journal of caring sciences*, 22(1), 56-63.
- Redd, J. L. (1999). *Creating high-quality marriages: A qualitative study of religious couples*. Brigham Young University.
- Sardoğan, M. E. Karahan, T.F. (2005). Evli bireylere yönelik bir insan ilişkileri beceri eğitimi programının evli bireylerin evlilik uyum düzeylerine etkisi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi* 38(2):89-102.

- Sezen, L. (2005). Türkiye'de evlenme biçimleri. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 11(27), 185-195.
- Sherwood, E. M. (2008). Marital strength in Canadian military couples: A grounded theory approach.
- Strom, B. (2003). Communicator virtue and its relation to marriage quality. *The Journal of Family Communication*, 3(1), 21-40.
- Spanier, G. B. (1976). Measuring dyadic adjustment: New scales for assessing the quality of marriage and similar dyads. *Journal of Marriage and the Family*, 15-28.
- Şener, A., & Terzioğlu, G. (2008). Arkadaşlık ilişkilerinin evlilik uyumu üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar Dergisi*, 1, 1-15.
- Şendil, G., & Korkut, Y. (2008). Evli çiftlerdeki çift uyumu ve evlilik çatışmasının demografik özellikler açısından incelenmesi. *İstanbul Üniversitesi Psikoloji Çalışmaları Dergisi*, 28(1): 15-34.
- Şirin, A., & Kavlak, O. (2015). *Kadın Sağlığı, İstanbul*, Nobel Tıp Kitabevleri.
- Tarhan, T. (2011). *Evlilik Psikolojisi*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Taşçı, E., Bolsoy, N., Kavlak, O., & Yücesoy F. (2008.) İnfertil kadınlarda evlilik uyumu. *Türk Jinekoloji ve Obstetrik Derneği Dergisi*, 5(2): 105- 110.
- Taşkın, L. (2017). *Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği*, 13. Baskı. Ankara, Akademisyen Kitabevi, 85-212.
- Taylor, A., Atkins, R., Kumar, R., Adams, D., & Glover, V. (2005). A new Mother-to-Infant Bonding Scale: links with early maternal mood. *Archives of women's mental health*, 8(1), 45-51.
- Tezcan, S., & Coşkun, Y. (2004). Türkiye'de 20.yy Son Çeyreğinde Kadınlarda İlk Evlenme Yaşı Değişimi ve Günümüz Evlilik Özellikleri *Nüfusbilim Dergisi*, 26(1), 15-34.
- TİMUR, S., & Bekar, M. (2006). Kadınlarda aile planlaması yöntemi kullanma durumu ile öz-bakım gücü arasındaki ilişki. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(2), 36-44.
- Tokgöz, M.G. (2018). *Prenatal dönemdeki kadınların gebeliğe ve annelik rolüne uyumlarının ve etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi*, Yüksek lisans tezi, İstanbul Medipol Üniversitesi, İstanbul.
- Tomey, A.M., & Alligood, M.R. (1998). *Nursing Theorists Their Works*. Mosby Company., 4.Ed, St Louis, Baltimore, Boston, 13-36.
- Tomey, A. M., & Alligood, M. R. (2006). *Nursing theorists and their work*. Mosby Elsevier.
- Tutarel-Kışlak, Ş. (1999). Evlilikte Uyum Ölçeğinin (EUÖ) güvenilirlik ve geçerlik çalışması, 3P: Psikoloji, *Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi*, 7(1), 50-57
- Tutarel-Kışlak, Ş., & Çabukça, F. (2002). Empati ve demografik değişkenlerin evlilik uyumu ile ilişkisi. *Aile ve Toplum Dergisi*, 5(2): 45-52.

- TÜİK (2020). Türkiye İstatistik Kurumu. Ankara.
- Türk Dil Kurumu (2021). <https://sozluk.gov.tr/>, Haziran
- Uçar, H. (2014). *Gebelerin Psikososyal Sağlık Durumları İle Annelik Rolü Arasındaki İlişki*, Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Uludağlı, N. P. (2017). Baba katılımında etkili faktörler ve baba katılımının baba, anne ve çocuk açısından yararları. *Türk Psikoloji Yazıları*, 20(39), 70-88.
- Uzun, P. M. (2019). *Babalık Rol Algısının Baba Katılımı Üzerindeki Etkisinde Eş Desteğinin Aracılık Rolünün İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Weiss, J. M. (2014). *Marital preparation, experiences, and personal qualities in a qualitative study of individuals in great marriages*. (Unpublished master of science). Utah University. Logan, Utah.
- Yalçın, H. (2014) , Evlilik uyumu ve sosyodemografik özellikler arasındaki ilişki, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 24(1)
- Yavuzer, H., & Gazioğlu, İ. E. A. (2009). Evlilik Okulu Projesi. *Evlilik Okulu: Evlilikte Kişilerarası İlişkiler ve İletişim Becerileri*. İstanbul: Remzi Kitabevi, 9-19.
- Yazıcı, S. (1995). *Annelerin Öz Bakım Gücü, Sağlıklı Bebeklerin Bakım Sorunlarını Çözme Becerileri ve Bu Süreçte Hemşirenin Eğitici Rolünün Etkisi*, Doktora tezi(yayınlanmamış), İstanbul Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yıldırım, İ. (1993). Evli bireylerin uyum düzeni.3P Psikiyatri, Psikoloji, *Psikofarmakoloji Dergisi*, 1(3), 249-257.
- Yıldırım, S.G., Kısa, C., & Aydemir, Ç. (2004). Postpartum depresyon. *Psikiyatri Psikoloji Psikofarmakoloji Dergisi (Ek 4)*, 12-20.
- Zeybekoğlu, Ö. (2013). Günümüzde erkeklerin gözünden babalık ve aile. *Mediterranean Journal of Humanities*, 3(2), 297-328.

EKLER

EK1. Sosyodemografik Veri Formu

Sayın Katılımcı,

Elinizdeki form, Primipar kadınların anneliğe uyum sağlamasında evlilik uyumu etkisi konusunda gerçekleştirilmekte olan bilimsel bir araştırma için veri toplamak amacıyla hazırlanmıştır. Araştırmanın gerçekçi sonuçlar verebilmesi için aşağıdaki sorulara içten cevap vermeniz ve hiçbir soruyu boş bırakmadan doldurmanız beklenmektedir.

Katılımmız için teşekkür ederiz.

Anne adayının;

1. Yaşı:

2. Eğitim durumu

Okur-yazar İlkokul Ortaokul Lise Üniversite

3. Mesleği:

Baba adayının;

4. Yaşı:

5. Eğitim durumu

Okur-yazar İlkokul Ortaokul Lise Üniversite

6. Mesleği:

7. Eşinizle nasıl evlendiniz?

Görücü usulü Anlaşarak Zorla (Ailenin ya da başkalarının zorlaması) Kaçarak

8. Kaç yıldır evlisiniz?

1 yıldan az 1-5 yıl 6-10 yıl 11-15 yıl 16 ve üstü

9. Ailenizin ekonomik durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Kötü Orta İyi Çok iyi

10. Gebeliğe nasıl karar verdiniz?

Eşimle beraber

Tek başıma

Planlı bir gebelik değildi.

11. Kendinizi gebeliğe hazır hissediyor muydunuz?

Evet

Hayır

12. Bebek bakımı hakkında bilginiz var mı?

Evet

Hayır

Kısmen

EK2. Barkin Annelik Fonksiyonu Ölçeği

Geçen iki hafta boyunca kendinizi nasıl hissettiğinizi verilen rakamları daire içine alarak belirtiniz. Cevaplarınız doğum sonrası dönemdeki deneyiminizi daha iyi anlamamıza yardımcı olacağından lütfen sorulara mümkün olduğunca içten cevap veriniz.

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Biraz Katılmıyorum	Kararsızım	Biraz Katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Ben iyi bir anneyim.	0	1	2	3	4	5	6
2. Kendimi dinlenmiş hissediyorum.	0	1	2	3	4	5	6
3. Bebeğimi doyurmak için seçtiğim yöntemden memnunum (Biberon veya emzirme, ya da her ikisi birlikte).	0	1	2	3	4	5	6
4. Bebeğim ve ben birbirimizi anlarız.	0	1	2	3	4	5	6
5. Bebeğimle eğlenebilir ve güzel zaman geçirebilirim.	0	1	2	3	4	5	6
6. İşim olduğunda çevremde bebeğimi rahatça bırakabileceğim güvendiğim insanlar vardır.	0	1	2	3	4	5	6
7. Güvendiğim bir arkadaşımın ya da akrabamın bebeğimle ilgilenmesine rahatlıkla izin verebiliyorum	0	1	2	3	4	5	6
8. Yetişkinlerle gerektiği kadar etkileşimde bulunuyorum.	0	1	2	3	4	5	6

9.Diğer insanlardan gerektiği kadar destek alıyorum.	0	1	2	3		5	6
10. Bebeğime bakmak söz konusu olduğunda kendi hislerime (içgüdü) güvenirim.	0	1	2	3	4	5	6
11. Her hafta kendime biraz zaman ayırıyorum.	0	1	2	3	4	5	6
12. Bebeğimin fiziksel ihtiyaçlarını karşılamaya oldukça dikkat ederim (Beslemek, bezini değiştirmek, doktora götürmek).	0	1	2	3	4	5	6
13. Kendi fiziksel ihtiyaçlarıma (duş alma, yemek yeme) yeterince zaman ayırabiliyorum.	0	1	2	3	4	5	6
14. Bebeğimin sağlıklı ve iyi olması için doğru kararlar veririm	0	1	2	3	4	5	6
15. Bebeğime bakabilir ve aynı zamanda diğer yükümlülüklerimi yerine getirebilirim.	0	1	2	3	4	5	6
16. Zamanla bebeğime bakma konusunda gelişme göstermekteyim.	0	1	2	3	4	5	6

EK3.Evlilikte Uyum Ölçeği

Aşağıda eşiniz ve evliliğinizle ilgili bazı ifadeler yer almaktadır. Lütfen aşağıdaki ifadeleri okuyup size ne derece uygun olduğunu ilgili kutucuğa (x) işareti koyarak belirtiniz.

1.Bu maddede yer alan ölçeği kullanarak, bütün yönleri ile evliliğinizdeki mutluluk düzeyini en iyi temsil ettiğine inandığınız noktayı **daire** içine alınız. Ortadaki 'mutlu' sözcüğü üzerindeki nokta, çoğu kişinin evlilikten duyduğu mutluluk derecesini temsil eder ve ölçek kademeli olarak sol ucunda evliliği çok mutsuz olan küçük bir azınlığı, sağ ucunda ise evliliği çok mutlu küçük bir azınlığı temsil etmektedir.

*	*	*	*	*	*	*
Çok Mutsuz			Mutlu			Çok Mutlu

Aşağıdaki maddelerde verilen konulara ilişkin olarak, siz ve eşiniz arasındaki **anlaşma ya da anlaşmazlık** derecesini yaklaşık olarak (X) şeklinde belirtiniz. Lütfen her maddeyi değerlendiriniz.

	Her zaman anlaşırız	Hemen her zaman anlaşırız	Ara sıra anlaşamadığımız olur	Sıklıkla anlaşamayız	Hemen her zaman anlaşamayız	Her zaman anlaşamayız
2. Aile bütçesini idare etme	()	()	()	()	()	()
3. Boş zaman etkinlikleri	()	()	()	()	()	()
4. Duyguların ifadesi	()	()	()	()	()	()

5. Arkadaşlar () () () () () ()

6. Cinsel ilişkiler () () () () () ()

7. Toplumsal kurallara uyma(doğru, iyi veya uygun davranış) () () () () () ()

8. Yaşam felsefesi () () () () () ()

9. Eşin akrabalarıyla anlaşma () () () () () ()

Lütfen evliliğinizi en iyi ifade ettiğine inandığınız bir cevabın yanındaki kutucuğu (X) şeklinde işaretleyiniz.

10. Ortaya çıkan uyumsuzluklar genellikle:

- () Erkeğin susması ile
- () Kadının susması ile
- () Karşılıklı anlaşmaya varılarak

sonuçlanır.

11. Ev dışı etkinliklerinizin ne kadarını eşinizle birlikte yaparsınız?

- () Hepsini
- () Bazılarını
- () Çok azını
- () Hiç birini

12. Boş zamanlarınızda genellikle aşağıdakilerden hangisini tercih edersiniz?

- () Dışarıda bir şeyler yapmayı
- () Evde oturmayı

Eşiniz genellikle aşağıdakilerden hangisini yapmayı tercih eder?

Dışarıda bir şeyler yapmayı

Evde oturmayı

13. Hiç evlenmemiş olmayı istediğiniz olur mu?

Sık sık

Arada sırada

Çok seyrek

Hiçbir zaman

14. Hayatınızı yeniden yaşayabilseydiniz;

Aynı kişiyle evlenirdiniz

Farklı bir kişiyle evlenirdiniz

Hiç evlenmediniz

15. Eşinize güvenir, sırlarınızı ona açar mısınız?

Hemen hemen hiçbir zaman

Nadiren

Çoğu konularda

Her konuda

EK4. İlişki Niteliği Ölçeği

Aşağıda karşı cinsten duygusal yakınlık hissettiğiniz kız/erkek arkadaşınızla yaşadığınız özel durumlar karşısında vermiş olduğunuz tepkilere ilişkin bazı ifadelere yer verilmiştir. Sizden istenen ifadeleri okuyup, size bu ifadelerin uygun olup olmadığını değerlendirmektir.

Seçtiğiniz Kişinin Cinsiyeti:

- A)Kadın B) Erkek

Seçtiğiniz Kişinin Eğitim Durumu:

- A) Okur Yazar- İlkokul B) Lise
C) Üniversite mezunu-Üniversite öğrencisi D)Yüksek Lisans

Seçtiğiniz Kişinin yaşı:

- A)18 yaş ve daha küçük B)19-22 yaş arası C)23-25 yaş arası
D)26-28 yaş arası E) 28 yaş üzeri

İFADELER	Hic	Biraz	Orta	Çok
1.Bu kişi ile sorun yaşamamak için ne kadar çaba harcarsınız?				
2.Bir problemle ilgili yardıma ihtiyaç duyduğunuz zaman bu kişiye ne kadar güvenirsiniz?				
3.Duymayı bile istemediğiniz bir konuda bu kişinin size dürüst bir geri bildirim verebileceğine ne ölçüde güvenirsiniz?				
4.Bu kişi sizin kendinizi ne kadar suçlu hissetmenize neden olur?				
5.Bu ilişkide ne kadar vericisiniz?				
6.Ailenizden çok yakın birinin ölümünde bu kişinin yardımına ne kadar güven duyarsınız?				
7.Bu ilişki hayatınızda ne kadar önemlidir				

8.Gelecek 10 yılda bu kişi ile olan ilişkiniz ne kadar yakın olacak					
9.Bir ay kadar bu kişi ile görüşüp konuşmazsanız ne kadar özlersiniz?					
10.Bu kişinin iyi olması konusunda kendinizi ne kadar sorumlu hissedersiniz?					
11.Birine kızdığımızda bu kişinin sizi dinleyeceğine ne kadar güven duyarsınız?					
12.Bu kişinin ne kadar değişmesini istersiniz?					
13.Bu kişi sizi ne kadar kızdırabilir?					
14.Bu kişi sizi hangi sıklıkta kızdırır?					
15.Bu kişi yaşamınızı hangi sıklıkta kontrol etmeye ya da etkilemeye çalışır?					
16.İlişkinizde, almaktan çok veren siz misiniz?					

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Zeynep Esranur Motorcu

EĞİTİM DURUMU

Lisans Öğrenimi : 2013, İlahiyat Fakültesi, Harran Üniversitesi

Yüksek Lisans Öğrenimi : 2021, KTO Karatay Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Disiplinler Arası Aile Danışmanlığı Anabilim Dalı

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

İŞ DENEYİMİ

Kurum : 2014-2015 Milli Eğitim Bakanlığı

Tarih: 14 Eylül 2021

ETİK KURUL

T.C.
KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
İnsan Araştırmaları Etik Kurulu

Sayı : E-46409256-300-6117
Konu : Dr. Öğr. Üyesi Hatice Harmancı Hk

Sayın Dr. Öğr. Üyesi Hatice HARMANCI
Öğretim Üyesi

Kadınların Anneliğe Uyumunda Önemli Faktör: Evlilikte Uyum ve Evliliğin Niteliği isimli ekte başvuru evrakları verilen araştırma projesi çalışmasının Dr. Öğr. Üyesi Hatice HARMANCI'nın sorumluluğunda Yardımcı Araştırmacı olarak Zeynep Esranur MOTORCU katılımları ile yürütülmesi ile ilgili İnsan Araştırmaları Etik Kurulumuza yapmış olduğunuz başvurunuz 25.03.2021 tarihli 2021/03/06 sayılı kararımızda değerlendirilmiştir. İlgili çalışmanızda Üniversitemizin adının geçmemesi, Covid-19 virüsü nedeniyle Ülkemizde yaşanan salgın sürecinde salgın için alınan kararlara uyarak ve araştırmanın yapılacağı kurum ve kuruluşlardan idari izin alınarak çalışmanız şartı ile kurulumuzca uygun bulunmuştur.

Çalışmalarınızda başarılar diler gereğini saygılarımla rica ederim.

Prof. Dr. Çağatay ÜNÜSAN
İnsan Araştırmaları Etik Kurul Başkanı

Ek:Dr. Öğr. Üyesi Hatice HARMANCI (21 sayfa)

Mevcut Elektronik İmzalar

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

ÇAĞATAY ÜNÜSAN (İnsan Araştırmaları Etik Kurulu - İnsan Araştırmaları Etik Kurul Başkanı) 30.03.2021 10:00
Belge Doğrulama Kodu :BENFSU04 Belge Takip Adresi : <https://turkiye.gov.tr/kto-karatay-universitesi-ehys>

Adres: Akabe Mahallesi Alaaddin Kapı Caddesi No:130 Karatay/Konya
Telefon: 444 1251 Faks: 0332 202 00 44
e-Posta: rektorluk@karatay.edu.tr Web: www.karatay.edu.tr
Kep Adresi: ktokaratayuniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Celaleddin ÇİBİK
Unvanı: Sekreter
Tel No: 444 1251-7258

Bu belge, Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.